COMOEDIA DE MUNDO ET PAUPERE.

ET DANSK SKUESPIL

FRA BEGYNDELSEN AF DET 17. AARHUNDREDE.

UDGIVET

FOR

UNIVERSITETS-JUBILÆETS DANSKE SAMFUND

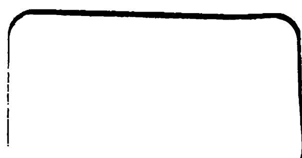
AF

S. BIRKET SMITH.

KØBENHAVN.

THIELES BOGTRYKKERI.

1888.

Skønt Skuespillet om „Verden og den fattige“ kun bestaar af 3 Akter, har det en temmelig vidtløftig Handling, hvis Gang i Hovedtrækkene er følgende:

Den allegoriske Kvinde-Figur „Mundus“ træder op og meddeler, at hun agter at gøre den, som vil træde i hendes Tjeneste, rig og mægtig og give ham et sorgfrit Liv. En fattig Mand, som har lyttet til hendes Ord, melder sig straks og faar ogsaa nogle Penge af „Verden“, som dog opfordrer ham til at fremstille sig for hende igen, naar Aaret er omme. Han advares imidlertid af en Engel, som siger, at han ved at træde i Verdens Sold vil forspilde sin Sjæl og gøre sig fortjent til Helvede; men Engelen afvises. Da Aaret er til Ende, opsøger den fattige „Verden“ paa ny og gentager sit Tilbud om at tjene hende. Han faar da endnu flere Penge og Kostbarheder end forrige Gang, men opfordres atter til at komme igen efter et Aars Forløb. Han, som føler sig ensom, tager nu en Svend i sin Tjeneste, og begge begynder at leve højt for „Verdens“ Penge. Ogsaa nu advares han forgæves af en Engel, og dette gentager sig overhovedet hele Stykket igennem, idet efterhaanden ikke færre end 7 Engle fremstiller sig for ham og paaminder ham om at opgive sit Forhold til „Verden“. Efter et Aars Forløb kommer han saa for tredie Gang til „Verden“, og denne giver ham nu et glimrende Vidnesbyrd om sin Naade, idet hun gør ham til Kejser, dog først efter at have ladet ham love, at han vil forsværge Gud, ikke gaa i Kirke, være haard mod de fattige og tage andres Gods med Vold. For at opfylde dette sidste Løfte hverver den nybagte Kejser

nogle Soldater og befaler dem at drage ud i Landet og røve og plyndre uden at spare nogen. Soldaterne udfører dette Hverv efter bedste Ævne, hvad der nærmere illustreres gennem deres Optræden overfor 4 Personer, som de møder paa deres Vej: en Munk, en Præst, en Købmand og en Bonde, der alle 4 udplyndres og derpaa af Soldaterne føres frem for Kejseren. Bondens Fataliteter udmales i øvrigt i et Par Scener af mere selvstændig Art. Der skildres først, hvorledes han og hans Hustru samler nogle fordærvede Varer sammen, som han skal bringe til Købstaden for at sælge, og dernæst, hvorledes disse Varer fratages ham af Soldaterne. Da han saa kommer tilbage til Konen og skal aflægge Regnskab, modtages han med Ukvemsord af hende, ja hun kalder endog sin Søn og sin Datter til, for at de i Fællesskab kan give Manden en Dragt Prygl. Der begynder saa et livligt Slagsmaal, og Bonden er nær ved at bukke under, men i sin Nød kalder han „Bittefanden“ til Hjælp, og efter at denne er kommen til Stede med et Par andre Djævle, griber han og hans Fæller Bondekonen med hendes Søn og Datter og fører dem bort med sig. — Imidlertid opnaar Kejseren endnu én Gunstbevisning af „Verden“. Han ønsker nemlig at faa dennes Datter til Ægte, og dette tilstaaes ham ogsaa straks. At hans Hjærtes Forhærdelse dog ikke er blevet mindre ved hans Lykke, oplyses ved et lille Træk. En fattig, gammel Kone kommer til hans Port og beder om lidt Mad, men han, som netop sidder til Bords med Gæster — han fremstilles overhovedet stadig svirende og drikkende —, afviser Konen den ene Gang efter den anden, og hans Hustru jager Konen bort med haanlige Ord. Men hermed har da ogsaa hans Lykke kulmineret. Under en Dans føler han sig pludselig syg, han lader sig bringe i Seng og mærker straks, at det gælder Livet. Der bliver sendt Bud efter hans Hustru, som nylig er rejst bort, hun kommer ogsaa tilbage, men da hun hører, hvorledes det er fat med ham, erklærer hun, at hun har faaet nok af ham, og at hun vil tænke paa at tage sig en anden Mand. Hun forlader ham da ogsaa med det

samme. Kejseren lader nu „Verden“ selv kalde, for at hun skal hjælpe ham, men hun erklærer, at hun har givet ham, hvad hun kunde, og at hun ikke kan udrette mere for ham. Ogsaa hans Frænder, som han derefter vil tilkalde, siges ikke at kune gøre noget for ham. Kejseren lader saa gaa Bud over hele Landet for at opsøge en Læge. Man faar endelig fat i en saadan, og han tilbereder en Drik til Kejseren, men da denne har faaet den ned, føler han sig endnu sygere end før, og Lægen erklærer saa, at ingen Redning er mulig, og raader Kejseren til at tænke paa sin Sjæls Frelse. Imidlertid har den fattige Kone igen indfundet sig ved Porten, og da Kejseren erfarer, at hun véd kloge Raad, lader han hende føre ind til sig, men hun, som mindes sin Afvisning før, nægter at hjælpe ham. Til sidst bliver der da hentet en Munk, som skal modtage Kejserens Skriftemaal og give ham Absolution. Han lover ogsaa at ville gøre det og faar en stor Belønning derfor. Men da saa Døden — Mors — indfinder sig og vil tage Kejseren, forbander Munken — der er den samme, som tidligere er bleven plyndret af Kejserens Soldater — den døende i Stedet for at give ham Syndsforladelse og opfordrer de tilstedeværende Djævle til at tage hans Sjæl. Dette sker, og de vil allerede begive sig til Helvede med Sjælen, men paa Vejen standses de af en Engel, som siger, at Sjælen først maa dømmes af Gud, som maaske vil forbarme sig over den. Sjælen føres saa frem for Guds Domstol, men her fordømmes den, og den maa saa følge med Djævlene.

Som man ser, er Stykket efter sit Indhold nærmest en „Moralitet“, om end med en langt større Individualisering af Personer og Handling, end de mest typiske Former af denne Skuespilart kender. For saa vidt det drejer sig om et Verdensbarns yppige, men ved en brat Død afsluttede Liv, har det ved sit Æmne — der til syvende og sidst vel hænger sammen med Parablerne om den rige Bonde og den rige Mand, Lukas XII og XVI — en vis almindelig Lighed med ikke faa andre Moraliteter, og deriblandt ogsaa med en meget bekendt, man kunde næsten sige international, Gruppe

af saadanne Stykker, der i det samme Haandskrift, hvori „De Mundo et Paupere“ opbevares, er repræsenteret ved en dansk Oversættelse af Skuespillet „Hecastus“ [1]). Med dette sidste Stykke har „De M. et P.“ ogsaa et saadant enkelt Træk til fælles, som at Hovedpersonen, da han skal forlade Verden, svigtes af alle sine nærmeste. Men nogen umiddelbar Forbindelse med det nævnte Stykke finder ikke Sted, og i det hele kan jeg straks sige, at det, trods megen Søgen, ikke er lykkedes mig at udfinde enten hele Stykkets eller endog blot Handlingens nærmere Afstamning. At Handlingen skulde være opfundet af den Mand, der har sat den i dramatisk Form, forekommer mig kun lidet sandsynligt. Den har snarest Udseende af at være laant fra en eller anden ældre, kristelig-moralsk Fortælling, kun med en noget videre Udmaling af enkelte Træk. Blandt de Fortællinger, jeg kender af denne Art, findes den, der kommer Fabelen i Stykket nærmest, i Christiern Pedersen's Jertegns-Postil, Sommerparten (Chr. Pedersens Danske Skrifter, udg. af Brandt og Fenger II, 25—26), hvor den igen er taget fra Joh. Herolt's Sermones de tempore et de sanctis [2]). Under

---

[1]) Jvfr. om disse Stykker især K. Goedeke: Every-Man, Homulus und Hekastus. Ein Beitrag zur internationalen Literaturgeschichte. Hanover. 1865. Om den danske „Hecastus“ se bl. a. mine Bemærkninger i Danske Saml. 2 R. III, 255 flg., og mine Studier paa det gamle danske Skuespils Omraade, S. 83 flg.

[2]) Sermones Discipuli de tempore et de sanctis una cum promptuario exemplorum (Argentinæ. 1499. Fol.). Sermo LXII (Blad q—q 2). — Jeg benytter Lejligheden til at bemærke, at i Joh. Herolt's Værk findes ogsaa et Skæmtesagn (nævnte Udgave, Blad aa 2—3), som har afgivet Motiver til de Djævlescener i „Jael og Sissera“, som jeg har omtalt i Danske Saml. 2 R. III, 287 flg., og Studier paa d. gamle d. Skuesp. Omr., S. 119 flg. Mærkeligt nok er dette samme Sagn (som ikke findes hos Christiern Pedersen), i den nyeste Tid optegnet her i Danmark fra Folkemunde; se Skattegraveren 1884, II, S. 105–6.

Overskriften „Et Jertegn, at hver skal fly Overflødighed“, berettes hos Chr. Pedersen om en Mand, som daglig var drukken og levede „overflødige“ med mange kostelige Retter. „Dog gjorde han nogle gode Gerninger iblandt med, for hvilke Gud forbarmede sig over hannem og sendte sin Engel til hannem, at han skulde paaminde hannem, at han sin Levned bedre skulde.“ Engelen advarede ham 3 Gange, og tredie Gang sagde den til Manden, at hvis han ikke opgav sit daarlige Levned, skulde han snart dø en ukristelig Død og komme til Helvedes Pine. Men Manden forbedrede sig ikke, og en Nat, da han var gaaet drukken i Seng, saa hans Svend, hvorledes Djævlene tog hans Husbondes Sjæl og førte den til Helvede. Der skildres saa forskellige Pinsler, som Sjælen her maatte gennemgaa. — Det synes umiskendeligt, at der er et vist Slægtskab mellem denne Fortælling og Fabelen i „De Mundo et Paupere“ — blandt Lighederne i enkelte Træk kan særlig fremhæves de gentagne Advarsler ved en Engel[1] —, og dog nærer jeg ingen Tvivl om, at der maa kunne findes endnu nærmere Forbilleder baade for Stykkets Fabel[2]) og for den mere

---

[1]) Det er dog ogsaa ret paafaldende, at ligesom det hos Christiern Pedersen hedder, at Manden dog gjorde nogle gode Gerninger, saaledes siger den Engel, der mod Slutningen af Stykket hindrer Djævlene i straks at føre Sjælen til Helvede, at den „haver jo gjort Gud nogen Hæder“ (nærvær. Udg. S. 109), noget, som den i Stykket fremstillede Handling ellers ikke bekræfter.

[2]) Som et Kuriosum kan anføres, at i et af Universitets-Bibliothekets Pergamentshaandskrifter (Additam. Nr. 49, Fol.) findes en Redaktion af den bekendte Samling af Middelalders-Fortællinger, som kaldes „Gesta Romanorum“, og en af Fortællingerne i Haandskriftet har en Overskrift, som meget ligner vort Skuespils Titel, nemlig: De mundo et paupertate. Alligevel har den paagældende Fortælling slet intet til fælles med Fabelen i „De Mundo et Paupere“, idet den ved nærmere Eftersyn viser sig at være den samme, som i Oesterley's Udgave af Gesta Romanorum (S. 394—95) — O. kender

specielle dramatiske Udformning. Hvad denne sidste angaar, antager jeg det nemlig for sikkert, at heller ikke den i det væsentlige skyldes en dansk Mand. Jeg mener blandt andet, at Englenes og endnu mere „Interlocutors" atter og atter gentagne og yderst udtværede Moralprædikener betegner en Overdrivelse, som ingensinde har stemt med dansk Smag, selv i en Periode, da man var saare vel kendt med direkte Moralisering i Skuespillene. Men endnu mere synes mig den temmelig fremtrædende Rolle, som det katholske Element spiller i Stykket — nærmest gennem Munkens Person og den til ham knyttede Afladshandel, Skriftemaals-Modtagelse og Absolution — at passe daarligt til Forholdene her i Landet paa den forholdsvis sene Tid, som Stykket allerede efter sin udviklede Form maa tilhøre. Man kunde mulig gøre gældende, at da Handlingen er af fantastisk Art, maatte det være rimeligt at henlægge den til en noget fjærnere Fortid, i hvert Fald til en Tid, som laa forud for den lutherske Læres Sejr. Men selv afset fra, at vore gamle Forfattere i Regelen var ganske ubekymrede for Tidsfarven i deres Stykker, var den Frygt og Afsky for Katholicismen, som herskede her i Landet ved Overgangen til det 17. Aarhundrede, saa stor, at man vanskeligt kan tænke sig, at nogen dansk Forfatter selv skulde have valgt, til Underholdning for en Skoles unge og ubefæstede Disciple, at bringe en af den forhadte Bekendelses Repræsentanter paa Scenen i en Fremstilling, der, om den end paa enkelte Steder ganske vist maa opfattes som ironisk, dog har ikke faa Partier, som er holdte fuldkommen alvorligt og beregnede paa at gøre et alvorligt Indtryk. Faren herved vilde uden Tvivl forekomme ham altfor stor. Noget ander-

---

i øvrigt ikke hint Haandskrift — er trykt under Titelen: Quod ad divitias non est anhelandum. — Det kan tilføjes, at det nævnte Haandskrift, som er et Blandingsbind, er selve den (Rantzau'ske) Kodex, som Henrik Duvel i Odense 1431 sammenskrev for Thomas Gheysmer, og som en Tid lang ansaaes for tabt (jvfr. Scriptores rer. Dan. II, 287).

ledes maatte Forholdet stille sig, naar der forelaa et allerede færdigt, fremmed Arbejde, hvis moralske Tendents i det hele tiltalte, uden at man dog tiltroede sig Ævne til væsentlig at omarbejde de Partier, hvori man fandt mindre Behag. I et saadant Tilfælde kunde man let ved Overførelsen paa dansk lade sig forlede til at lade et og andet passere, som man ikke vilde have ladet komme ind i en original Fremstilling. Som sagt, det forekommer mig af disse og flere Grunde ikke tvivlsomt, at vort danske Skuespil i det væsentlige er en Bearbejdelse af et fremmed Stykke, og som altid ligger det da nærmest at formode, at Originalen maa søges i den tyske Literatur. Herfor kunde det til en vis Grad ogsaa synes at tale, at Stykket indeholder en ikke ringe Mængde tyske (særlig plattyske) Ord og Talemaader, dels uoversatte, dels i daarlig Fordanskning. Jeg indrømmer dog gærne, at dette er et Vidnesbyrd, som hyppigt ikke betyder noget, og under alle Omstændigheder er det vist, at hverken jeg eller forskellige fremmede Kendere af Tysklands ældre dramatiske Literatur[1]) i denne har kunnet finde vort Stykkes Forbillede. Før man er paa

[1]) Nemlig Dr. K. Th. Gaedertz, Professor H. Holstein og Dr. Joh. Bolte. I Følge en Meddelelse til mig fra Dr. Gaedertz mener Prof. Holstein, at den paagældende Original maaske snarest maatte søges i den hollandske Literatur. Ogsaa Dr. Bolte's Anskuelse gaar til Dels i denne Retning, og det vilde passe fortræffeligt med, at den 25-aarige Mand, som i 1607 i det mindste forestod Stykkets Opførelse i Randers, faa Aar i Forvejen havde studeret ved Universitetet i Leiden (se bl. a. C. F. Bricka, Fortegnelse over Danske og Norske, som ere immatrik. ved Leydens Universitet S. 8). — At Originalen under alle Omstændigheder næppe har været skrevet paa Latin, synes at maatte sluttes af den Anvendelse, der gøres af Latinen i Absolutionsscenen (nærvær. Udg. S. 104), idet denne nødvendig synes at forudsætte, at den omgivende Text har været paa et andet Sprog. Ogsaa den makaroniske Latin i Munkens Tiltale til Djævlene (Udg. S. 106) viser hen paa det samme.

det rene med denne Sag, kan man naturligvis heller ikke med Sikkerhed afgøre, om den danske Tekst er en nogenlunde tro Oversættelse eller en friere Bearbejdelse. Saa meget tør dog vistnok med overvejende Sandsynlighed antages, at i hvert Fald de indlagte Bondescener er udførte med en vis Grad af Selvstændighed. Baade har det Billede af Bondens daglige Liv, som her fremstilles, en ret hjemlig Farve[1]), som yderligere forhøjes ved det stærkt jyske Sprog, og der er i Udarbejdelsen en vis Friskhed og et vist, rigtignok temmelig plumpt Lune, der hæver dem fordelagtigt frem for mange andre Partier i Stykket, og som i og for sig nærmest synes at maatte opfattes som Tegn paa en større Originalitet i Behandlingen. Paa et enkelt Sted i disse Scener viser selve Haandskriftets Udseende i samme Retning. Der er nemlig efter den Replik af Bonden, hvori han paakalder „Bittefandens" Hjælp (nærvær. Udg. S. 57), under Indførelsen i Haandskriftet ladet en ikke stor Plads aaben for en Replik af „Bittefanden", eller maaske for et Par korte Repliker af ham og de andre optrædende. Efter det aabne Rum er der saa skrevet en Replik af Bonden saa lydende:

Sanct Søffren haff loff, ieg slap løsß!
  Saa dragis nu med denne dieffle bøs;
Ieg vill eder i hans vold befalle,
  Hand kand eder best bethalle:
For alt det onde, j mig haffuer giort,
  Vill hand eder sende thill hellffuedis port.

Derefter har man igen ladet en mindre Plads aaben til Afslutningen af den hele Scene. Men i Stedet for at blive staaende ved, hvad man aabenbart fra Begyndelsen af har paatænkt: en ligefrem Udfyldning af de to aabne Rum, har

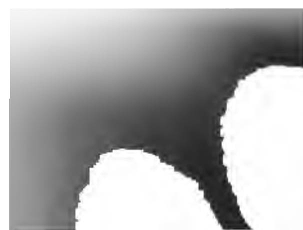
[1]) Som bekendt betegner Nyerup (i hans og Rahbek's Bidr. til d. d. Digtek. Hist. II, 131) den i disse Scener fremstillede Bonde som „en sand Pendant til Holbergs Jeppe paa Bjerget".

man — foruden at forandre den citerede Replik — udvidet hele Teksten paa det paagældende Sted i en meget betydelig Grad, saa at den ikke tilnærmelsesvis har kunnet finde Plads i de aabne Rum, men har maattet indføres paa et særskilt Folio-Blad, hvoraf den indtager de to Trediedele. Kun det andet aabne Rum er bleven udfyldt med Narrens afsluttende Replik („Tach du gud, at du kom løß" osv.), men selv til denne har man kun kunnet skaffe Plads ved at knibe Linierne stærkt sammen. Det er aabenbart, at alt, hvad der saaledes er skrevet efter den første Indførelse i Haandskriftet, maa betragtes som en væsentlig original Udarbejdelse, og naar dette er givet, bliver der saa meget større Rimelighed for, at der ogsaa ved Behandlingen af de andre Partier af de paagældende Scener har gjort sig nogen Selvstændighed gældende[1]). Dog vilde det sikkert være for dristigt af den anførte Kendsgerning at slutte, at Bondescenerne helt igennem er originale, og der foreligger i hvert Fald en anden Kendsgerning, som snarest synes at vidne herimod. I et Brev, som Professor ved Københavns Universitet Mag. Jon Jakobsen Venusin den 2. Juli 1602 skrev til en Præst paa Landet[2]), bad han denne til Opførelsen af et Skuespil, som skulde finde Sted, vistnok i Anledning af den forestaaende Magisterpromotion, at laane sig Dragter til en Bondemand og dennes Hustru, og om den første hedder det i Brevet, at han i Stykket

---

[1]) I det mindste paa ét Sted til i Haandskriftet sees noget tilsvarende, om end efter en langt mindre Maalestok. I 2. Akts 4. Scene forekommer nemlig en Replik af Morio (eller rettere: Interlocutor; nærvær. Udg. S. 80—81), som i det mindste for en Del aabenbart er indført i Haandskriftet senere end den nærmest følgende Del af Teksten, idet det ogsaa her sees, at man for at faa Plads til Repliken har maattet knibe Linierne sammen. Ogsaa i dette Tilfælde ligger det nær at antage, at den paagældende, uforudsete Udvidelse af Teksten hænger sammen med en vis Selvstændighed i Bearbejdelsen.

[2]) Se Rørdam: Aktstykker til Kbhvns. Univ. Historie, S. 522; jvfr. Kirkehist. Saml. 3. R. I, 267.

berøves sin Klædning („destituitur veste rustica"). Dette minder saa paafaldende om Handlingen i Bondescenerne i „De Mundo et Paupere"[1]), at man vanskelig kan værge sig mod den Tanke, at der her netop er Tale om dette Skuespil (eller i det mindste om hine Scener, der vistnok ogsaa kan tænkes at have været benyttede i et andet Skuespil). Men da det ved den omtalte Lejlighed opførte Stykke ganske sikkert ikke har været dansk, men vel snarest latinsk (eller tysk?), synes Brevets Hentydning til den nævnte Katastrofe — under Forudsætning af Antagelsens Rigtighed — at vise, at i hvert Fald Handlingen i Bondescenerne ikke er opfunden af den danske Bearbejder.

Skuespillet „De Mundo et Paupere" er indført i det samme Haandskrift som den af mig i Fjor udgivne „Tobiæ Komedie" (Gl. kgl. Saml. Nr. 794, Fol.), og da Undersøgelsen af det sidst nævnte Stykkes Tilblivelsesforhold nødvendiggjorde en stadig Jævnførelse med „De M. et P.", fik jeg allerede ved den Lejlighed Anledning til at udtale mig om forskellige Forhold vedrørende det her fremdragne Skuespil, som jeg da ikke havde nogen Tanke om at skulle komme til at udgive. Dette er for saa vidt uheldigt, som det medfører, at jeg her, hvor jeg særlig skal oplyse, hvad der vedrører „De M. et P.", kommer til at gentage mig selv; men jeg ser ingen anden Udvej, da jeg ikke kan være sikker paa, at alle Læsere af „De M. et P." ogsaa har „Tobiæ Komedie" ved Haanden. Den udførlige Beskrivelse af det paagældende Haandskrift, som jeg gav i Indledningen til „Tobiæ Komedie", mener jeg dog ikke at behøve at

[1]) Paa det Sted i Stykket, hvor Bonden udplyndres af Krigsfolkene, siges det vel ikke ligefrem, at Klæderne tages fra ham, saaledes som det f. Ex. siges for Munkens Vedkommende. Men ligesom det gentagne Gange omtales, at det er Kejserens Vilje, at saadant sker (nærvær. Udg. S. 42 og 48), saaledes giver i hvert Fald senere Kejseren selv, da Fangerne fremstilles for ham, Befaling til at „tage fra dennem baade Klæde og Klud" (S. 50).

gentage, og jeg nøjes med i al Korthed at sige, at Haandskriftet indeholder en Række danske Skuespil og Mellemspil, som er nedskrevne i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede og maa antages at have udgjort det dramatiske Repertoire for Randers Skole, særlig under Rektoren Magister Peder Thøgersens Styrelse; samt at Stykkerne er indførte i Haandskriftet med forskellige Hænder, men dog saaledes, at en og samme Haand undertiden genfindes i forskellige Stykker. Blandt andet har den Haand, hvormed „De Mundo et Paupere" er skrevet, indført det allermeste af „Nabals Komedie" (det første Stykke i Haandskriftet), enkelte Partier af „Tobiæ Komedie" og noget af Mellemspillene. Og det kan tilføjes — af Hensyn til Spørgsmaalet om Peder Thøgersens Forhold til Stykket —, at denne Haand ikke er Peder Thøgersens, fra hvem der overhovedet kun foreligger kortere Optegnelser i Haandskriftet. Særlig hyppigt forekommer Peder Thøgersens Haand paa denne Maade i „De Mundo et Paupere", idet dels Stykkets Titel med de dertil knyttede Notitser om dets og andre Skuespils Opførelse i Randers i Dagene 5.—7. Maj 1607 (nærvær. Udg. S. 1)[1]), dels en Række Bemærkninger vedkommende Stykkets Iscenesættelse (uden Tvivl ved den nævnte Lejlighed) og ikke mindst Musikens og Sangens Anvendelse hidrører fra ham. Disse Bemærkninger, som

[1]) Der faldt ikke nogen kirkelig Fest i de Dage, og det har derfor snarest været i Anledning af Skolens Majfest, at Stykkerne opførtes. Hvis man havde haft Eske Brok's Dagbog for 1607, som endnu ikke er kommen for Lyset, vilde man rimeligvis vide noget mere om Opførelsen. At Eske Brok, som var Befalingsmand paa Dronningborg, stod i nærmere personligt Forhold til Peder Thøgersen, sees bl. a. af, at han den 16. og 17. Oktober 1608 var til Gilde paa Randers Raadstue i Anledning af P. T.s Bryllup med Byfogden Poul Nielsens Datter (se Vedel Simonsen: Bidrag til Eske Broks Levnetsbeskrivelse I, 68). Hellig tre Kongers Aften samme Aar havde han haft Peder Thøgersen og nogle Skolepersoner oppe hos sig til at synge „Diskant" (s. St. S. 44).

mest er skrevne med rødt Blæk, viser, i hvor høj Grad Peder Thøgersen har interesseret sig for Opførelsen, og det var, efter hvad der siges paa Titelbladet, i hvert Fald ogsaa ham, der forestod den. Om han derimod tillige er den, der har bearbejdet Stykket paa dansk, er saa meget vanskeligere at afgøre med fuldkommen Sikkerhed, da vi ellers ikke kender noget til hans danske Forfattervirksomhed[1]). At han har ladet Stykket opføre, beviser i og for sig ikke noget, og et og andet maatte snarest synes at tale imod, at han selv ogsaa skulde have bearbejdet det. Saaledes maa det synes mærkeligt, at hans Haand ikke blot ikke findes paa de Steder, som, efter hvad foran er sagt, med størst Sandsynlighed kan tillægges den danske Bearbejder (nemlig Slutningen af Bondescenerne og Interlocutor's Replik S. 80—81), og som er indført senere i Haandskriftet end den omgivende Text, men at han sees ikke engang at have gennemgaaet Stykket og rettet nogle af de ikke faa Skrivefejl, der forefindes[2]). Paa den anden Side er der ganske vist ogsaa flere Ting, som kunde vise hen til Peder Thøgersen som Stykkets Bearbejder. Det kan f. Ex. ikke nægtes, at hvis den foran omtalte Replik af Interlocutor (S. 80—81) kunde betragtes som væsentlig original, vilde dens Advarsel til Folk, der ikke viser Respekt for studerede Folk og Præster, passe godt til Antagelsen af Rektorens og den vordende Præsts[3]) Forfatterskab til Repliken. Dersom

---

[1]) Derimod udgav han under et Ophold i Leiden to latinske Smaaskrifter: Theses philosophicæ de natura logices. Lugd. Bat. 1603. 4to; og: De summo hominis politici bono. Ibid. 1604. 4to. Det sidste findes ikke i vore offentlige Bibliotheker.

[2]) Jeg bemærker udtrykkelig, at jeg af Skrivefejlene i Latinen kun har fundet Anledning til særlig (ved Udraabstegn eller lign.) at fremhæve dem, som af Læseren snarest kunde antages at hidrøre fra Skødesløshed ved Trykningen. Former som: commitantibus, elemosenam o. lign. har jeg derimod uden videre ladet passere, som jeg fandt dem.

[3]) Om Peder Thøgersens personlige Forhold kan i Korthed meddeles følgende. Han var født i Randers omtrent 1582 som

fremdeles den Formodning, som nogle nærer om, at Originalen til Stykket maa søges i den hollandske Literatur, er rigtig, vilde det ogsaa stemme ypperligt hermed, at Peder Thøgersen faa Aar før Stykkets Opførelse i Randers havde studeret ved Universitetet i Leiden. Ligeledes kan anføres, at den Maade, hvorpaa en Lokalitet i Nærheden af Randers (Bjelleruplund og Bjellerupris) to Gange omtales i Bondescenerne (nærvær. Udg. S. 34 og 42), maa gøre det i overvejende Grad sandsynligt, at Bearbejdelsen af Stykket skyldes en Randersmand[1]). Naar hertil føjes den øjensynlige Interesse, Peder Thøgersen har lagt for Dagen ved Stykkets Iscenesættelse, turde der, alt vel overvejet, vistnok til syvende og sidst være mere der talte for end imod, at Stykkets Bearbejdelse paa dansk virkelig skyldes ham[2]), men

Søn af Sognepræst ved St. Mortens Kirke Mag. Thøger Lassen; blev i Juni 1602 immatrikuleret ved Universitetet i Leiden, hvor han mindst studerede et Par Aar og formodentlig tog Magistergraden; blev efter Hjemkomsten til Danmark (Hører? og derefter) 1607 Rektor ved Randers Skole, som Faderen ogsaa tidligere havde forestaaet. Da Faderen døde 1608, sukcederede han ham som Sognepræst ved St. Mortens Kirke og Provst i Støvring Herred. Han var to Gange gift og døde 1634. (Jvfr. bl. a. Worm's Lexicon over lærde Mænd II. 470, og III, 775; F. E. Hundrup: Lærerstanden ved Randers lærde Skole I, 7 [i Efterretninger om Randers lærde Skole for 1870—71]; Bricka: Fortegn. over Danske og Norske, som ere immatrikul. ved Leydens Universitet, S. 8; Kirkehist. Saml. 3 R. II, 747; o. fl. St.).

[1]) Rigtignok staar de andre i Stykket nævnte danske Lokaliteter (Vestervig Kloster, Hven og Glim) ikke i noget Forhold til Randers, men dette beviser næppe noget. da de ikke omtales som nærværende.

[2]) Ganske bortset fra de aabenbare Skrivefejl i de latinske Replikoverskrifter kunde det vistnok synes paafaldende, at en Mand. som var Rektor for en Latinskole, og som havde udgivet et Par latinske Skrifter, kunde bruge saa rent barnlige og ugrammatiske latinske Vendinger, som der enkelte Gange forekommer i de Sceneanvisninger, der ikke er skrevne med

noget afgørende Bevis derfor lader sig ikke føre, i det mindste ikke for Øjeblikket.

I nogle Partier af Stykket viser der sig en mærkelig Fattigdom i Opfindelsen, og først og fremmest i dem, hvori Bearbejderne af fremmede dramatiske Arbejder ellers snarest plejer at give noget af deres eget, nemlig i Prologen og Epilogen. Som jeg nemlig ved en tidligere Lejlighed har paavist [1]), er et stort Stykke af Prologen til „De Mundo et Paupere“ med kun ubetydelige Ændringer taget fra den i samme Haandskrift indførte „Tobiæ Komedie“ (jvfr. nærvær. Udg. S. 2—4 og 9 med Udgaven af „Tobiæ Komedie“ S. 5—6 og 9), og det samme er Tilfældet med et Stykke af Epilogen (jvfr. nærvær. Udg. S. 112 og 117—19 med „Tobiæ Komedie“ S. 95, 97—98). Hvad den egentlige Tekst angaar, møder man en mindre Overensstemmelse mellem et klagende Udraab af Kejseren i „De M. et P.“ (O ve, o ve, at jeg blev skabt“ osv., S. 108) og et tilsvarende af 1ste Bejler i „T. K.“ (S. 21), men denne Overensstemmelse lod sig dog forklare som en ufrivillig Reminiscents fra et Stykke, man kendte i Forvejen. Anderledes forholder det sig med en gensidig Lighed, som er fremkommen ved, at en 3—4 mindre Repliker af Narren og andre, som forefindes paa forskellige Steder i „Tobiæ Komedie“ (nemlig S. 17, 39, 70—71) er samlede og anbragte paa ét Sted i „De M. et P.“ (S. 44—45). Her kan der ligesom for Prologens og Epilogens Vedkommende ganske vist kun være Tale om et bevidst Laan, som i øvrigt maa vække saa meget større Forundring, da de paagældende Repliker, der skal være komiske, maa forekomme os usigelig flove. For Datiden maa Sagen dog naturligvis have stillet sig anderledes, da

---

Peder Thøgersens Haand. Imidlertid kunde det nok tænkes, at P. T. havde skrevet de paagældende Steder med Forkortninger (som han hyppigt bruger), og at Afskriveren havde opløst disse urigtigt.

[1]) Min Udg. af „Tobiæ Komedie“, Indledn. S. XII flg.

man jo ellers ikke vilde have gentaget Replikerne[1]). Og at denne Gentagelse paa den anden Side ikke kan tilskrives nogen særlig Forkærlighed hos Bearbejderen for Ting, som han selv tidligere havde skrevet, anser jeg for afgjort, idet jeg maa fastholde, hvad jeg allerede i Anledning af „Tobiæ Komedie" har hævdet, at de to Stykker ikke kan antages at hidrøre fra én og samme Mand. Helt bortset fra de Vidnesbyrd, som synes at berettige os til at slutte, at de to Stykker er blevne til paa forskellige Steder — hvilke Vidnesbyrd jeg ikke her skal fremdrage igen —, er der efter mit Skøn en gennemgaaende Forskel paa Stykkernes Sprogbehandling, som jo alene kan være Genstand for Sammenligning, for saa vidt „De Mundo et Paupere" i det væsentlige maa betragtes som et ikke originalt Arbejde. Og Sammenligningen er absolut ikke til Fordel for det sidst nævnte Stykke. Særlig i dets første Halvdel — dog fraregnet Bondescenerne — er Sprogbehandlingen temmelig fattig, farveløs og tung, og det baade i de alvorlige, moraliserende Partier og i dem, der skal være lystigere. I Slut-

---

[1]) Jeg har tænkt mig en Anledning til det omtalte Laan, som maaske ikke er aldeles usandsynlig. Et Hovedsted i de laante Repliker er det om „Hr. Eske" (som han kaldes i „Tobiæ Komedie"), som har udlaant mange Penge paa Pant. Nu er det aldeles utvivlsomt, at det ved Opførelsen af „De M. et P." har været paatænkt at indbyde Byens fornemste og rigeste Mand og Peder Thøgersens gode bekendt, Eske Brok, Befalingsmand paa Dronningborg og Danmarks Riges Raad. Og idet man da i et andet Stykke fandt en Replik om „Hr. Eske", tog man den op, sikker paa, som man kunde være, at den vilde faa en Adresse til den kongelige Lensmand og derved give Anledning til Morskab baade for ham og andre. For dog ikke at gaa ham alt for nær, forandrede man „Tobiæ Komedies" Eske til Eskil, som vistnok er et andet Navn, men for Øret omtrent det samme. — De andre laante Repliker kunde da tænkes at være tagne med, for at hin Hovedreplik ikke skulde staa altfor isoleret.

ningen af Stykket synes Udførelsen mig at hæve sig noget, og enkelte af den fattige Kones, Doktorens og Munkens Repliker indeholder ret karakteristiske Træk i en taalelig god Form. Betragtes Stykket som Helhed og uden Hensyn til, hvor meget eller hvor lidet originalt der er i det, faar man et Indtryk af, at det, trods al Naivitet i dets Bygning, maa have gjort en vis Virkning paa Scenen, hvortil frem for alt det store og vekslende Handlingsapparat maa have bidraget. De atter og atter gentagne Moralprædikener har visselig ikke moret, men paa den anden Side frembyder Bondescenerne, Læge-Konsultationen, Munkens burlesk-parodiske Absolution og endelig Djævlescenerne mange Anledninger til en komisk Aktion, som sikkert er bleven benyttede til Glæde for et modtageligt og taknemligt Publikum.

Med Hensyn til Udgivelsesmaaden skal jeg kun berøre et enkelt Punkt. Man finder undertiden i ældre Haandskrifter Bogstavet „i" skrevet saaledes, at det meget ligner et „e" med en Prik over. Ved Siden af saadanne utvivlsomme „i"'er forekommer imidlertid i Afskriften af „De Mundo et Paupere" Former, der virkelig maa antages at skulle forestille „e"'er med en Prik over, og det synes, som om Afskriveren ved dem dels har villet betegne Lyden ie — som for Exempel naar Ordene thiener (ↄ: Tjener) og thiene, der ellers almindeligt skrives paa denne Maade, et Par Gange skrives: thėner og thėne — dels, og hyppigst, en Mellemlyd mellem i og e. Jeg har for at gengive denne Betegnelsesmaade betjent mig af en tilsvarende Type: ė, men dog kun brugt den med Maadehold og i saadanne Tilfælde, hvor jeg maatte anse det for nogenlunde utvivlsomt, at Afskriveren virkelig ikke havde haft til Hensigt at skrive et „i".

Blandt de Steder, hvor „De Mundo et Paupere" tidligere har været omtalt, kan fremhæves Nyerup og Rabek's Bidrag til d. d. Digtek. Historie II. 128—36 og 169; Overskou's Den danske Skueplads II. 67—70; L. Dietrichson's Læredigtet i Nordens poetiske Literatur S. 67—68. Bondescenerne er af mig tidligere aftrykte i Danske Sam-

linger VI, 195 flg. Om den Rolle, Djævlene spiller i Stykket, har jeg udførligt talt i Danske Saml. 2 R. III, 245—52 (og Studier paa det gamle d. Skuespils Omraade S. 71—80)[1].

---

[1]) I en Anmeldelse af mine „Studier“ i Literaturblatt f. german. u. roman. Philologie, 1884, S. 351, har Dr. E. Mogk udtalt, at han ikke kunde tiltræde min Mening, at Navnet „Urgatilok“, der i „De M. et P.“ bruges som Betegnelse for en af Djævlene, skulde være laant fra Saxo, og nærmest da fra Vedels Oversættelse. Han mener, at det kunde være bevaret i den folkelige Overlevering og paa denne Maade være kommen ind i Stykket. Jeg kan dog ikke fravige min Opfattelse, der yderligere bestyrkes ved, at Navnet i Stykket skrives fuldstændig paa samme Maade som i Christiern Pedersens Udgave af Saxo og i Vedels Oversættelse.

COMAEDIA

DE

MVNDO ET PAVPERE

Anno

1607. die V. Majj

Rhandrusiæ Cimbrorum exhibita

A

P. T. R.

Ludimoderatore.

Anno 1607.

1. die, videlicet 5. Maii, hæc comædia exhibita,
2. d., videlicet 6. Maii, com: Nabalis,
3. d., videlicet 7. Maii, comædia antiqva Plavti, qvæ Aulularia dicitur,

Cum chorejs vnic: d: declinatis, ludentibus tubis et buc:, mimis jnter actus etc., cum vocalj mu:

Prologus de Mundo et Paupere [1]).

I erlig gott folch, quinde och mand,
Som her sidder och star ved haand,
Verer i gudtz fred
Huer i sin sted!
Verer osß gud och vellkommen hid
Thill dette sted, paa denne thid,
Eder at lyste och glæde
Vden all kyff och thræde!
Effterdj Christus er nu opstandėn,
Och somiren er for handen,
Saa ville vj dantze och quæde
Med stor fryd och glæde,
Med hierthens lyst saa andelig,
Med øyen lyst saa ßandelig [2]),

---

1) Ovenover har Peder Thøgersen — fra hvem ogsaa alt hidrører, hvad der er trykt paa den foregaaende Side — skrevet: „Exhibita est hæc comædia anno τοῦ λόγου 1607., die V. Maji, Rhandrusiæ". Efter Ordene „Prologus de Mundo et Paupere" har han tilføjet: „Canitur: Den glæder sig mod somerinds tide".

2) Prologen i „Tobiæ Komedic", der i væsentlige Stykker er den samme som den i „De Mundo et Paupere", har i Stedet for Rimordene „andelig" og „sandelig": endelig og gladelig. Det første af disse Ord er maaske en Fejlskrift for: adelig (ɔ: ædelig), skønt det i øvrigt af mange Eksempler sees, at ved Ord, der ender paa —lig, rimedes i ældre Tid kun selve denne Stavelse.

Alt vdj ßommerßens thide,
Vden all sorig och quide.
Thi nu fryder sig alt det, iorden bær,
Gudtz schabning gansche fern och ner,
Med vrther grønne,
Med løff och gresß hin kiønne;
Nu loffuer och gud fullen paa kuiste,
Der thill diuren och fischen med stor liste,
Somme paa landit,
Some i vandit;
Her thill den herlig nattegall
Fryder sig vdj herrens sall
Med stor lyst,
Vden sorg och brøst,
Och gamle folch glæder denom i huo,
Di vnge karle haffue stor lyst och roo,
Alt for varens thide,
Som nu thill schride.
Skulle vj derfor sorge eller vere tyst?
Nej, vj ville spille vdj aere och lyst,
Med gudtz naade
Vdj alle maade,
Och thacke gud for fryd och fred
Och for vor guode øffrighed,
Nu och alle thid
Med stor flid,
For raad och lycke thill land och vand,
Som gud giffuer aff sin milde haand,
Huorfor hand bør thach
Med deilig ord och gudelig snach.

Och effterdi nu landit i blomster staar,
Aere vere gud, at det saa gaar!
Daa ville vj lege
Med fryd och glæde
Och holde ved vor schuolle schick,
Som vi aff vore forfedere fich,
At rimme, for i kom her om,
Kand vi ellers haffue rom.
Dit[1]) ville vj giøre gud thill loff och aere
Och eders fromhed thill roeß, ßom her thill stede ere,
Paa vor palladtz
Med bram och stadtz,
Med ære och lære, i thuc[t]h och aere,
Saa acter vj her at aggere,
Om i ville stille thie
Och lidet her bie.
Alt det er om verdens suig och bedragerri,
Hindis falsched och finandtzerj,
Som hun bruger med alle,
Som hinder paa kallde.
Hun loffuer, at huo hinder vil thiene,
Hun schall hanom saa vell belønne,
At hand schall ey haffue lige
I blant fathige eller rige,
Och ville ham giffue guld och sølff noch,
Øxen och fee och faar i store floch,
Offuerflødig huer aar,
I hus och gaard;

[1]) Saaledes jævnlig i Haandskriftet for: Det.

Hand schall och icke heller haffue banghed,
Sorg, bedrøffuels, elendighed,
    Kaarß eller siugdom,
    Lad sig vere, huor lycken gaar om,
Men[1]) i fryd och glæde schall hand sig vende
Och frølich leffue for vden ende,
    Med læg och sang,
    Med dantz och thrumpe klang.
Hun ville och giøre hanom thill en keiser bold,
Baade med kronne, spir och schiold,
    Och giffue hanom feste och borg
    Vden arbeid och sorg;
Om hand vill gud och hans bud forlade
For hindis lyst, læg och bade,
    Daa vill hun ham schench
    Alt, huad hun kand paa thench.
Alt det hørde enn fattig mand,
Som gud icke ville thienne nogen stand
    For himmerigs glæde
    Eller helffuedis hæde,
Men for versens lyst, leg och spill,
Som hand aff hierthit gaff sig thill,
    Kunde hand icke thencke,
    Huad[2]) ville hanom schencke,
Huorfor hand bedrøffuit baade munch och prest,
Baade kiøbmand och bonde, lit thill dieriß bæst,
    Vdj lang thid,
    Med stor flid,

---

[1]) Haandskriftet har: Med.
[2]) Subjektet mangler.

At hand kunde leffue vdj kræsen dage,
Vdj kaast och klæder vden all vmage,
Hoß læg och lerd
I stor act och verd.
Derfor sende hand sin rytter vd
Med stor befalling och bud
At røffue och schiende,
Huem dj kunde finde.
Men der hand haffde lang thid suermit hen
Och ville ey see, huad ende
Verden ville haffue
Vdj sin dauff,
Daa thill hanom sin engle gud vdsende
At schulle hanom fra verden vende
Och lade sig raade,
Om hand ville haffue naade.
Men hand suarid stolt gud at villie ey paa kalle
Eller hanom thill fode falde,
Thi der hand hanom thienthe,
Daa fich hand inthit.
Nu, der hand haffde sig ved gud schilld,
Daa strax i stor siugdom fild,
Saa hand haffde ingen ro eller fred
Vdi nogen ledmod eller sted,
Huorfor hand lod vdrobe vdi sit land,
Om der var nogen quinde eller mand,
Som vist siugdoms roed,
Eller som kunde fly ham bod,
Daa ville hand denom gierne giffue,
At di schulle haffue, mendtz di mon leffue,

Schrine och kêster fulld
Aff det puriste guld;
Men der hanom ingen kunde sige raad,
At hand maat bliffue karsch och kaad
Och komme paa been igien
Vden sorg och meen,
Daa robthe hand verden and,
At hun ville giøre hanom bistand,
At hand maatte bliffue karsch
Och komme paa sin føder rasch.
Men hun suaridt, hun vist ingen raad,
Huorledis hand kunde bliffue karsch och kaad
Eller fri fra dødtzens snarre,
Som hanom stod faare.
Der nu den siuge hørde saa verdens røst
Och fich aff hinde slet ingen thrøst,
Men maathe døø
Aff denne verßens øe,
Daa forthuilledt hand om sin salighed
Och gruede for he[l]ffuedis grimhed,
For synder sine
I euig pinne,
Och sagde, hand var ey verd at kalde paa gud,
Thi hand forsmaad hans hellig bud
For verdens gaffue
Vdj alle sin daffue,
Huorfor hanom kunde ej hiellpe munch eller prest,
Ey kielling, doctor eller hans venner best
Nu vdj sin nøed
Fra hellfuedis gløed,

Men maathe lade fare all brasch och bram,
Der døden kom lackinde fram,
Som thager thillige
Baade fattige och rige.
Der hand var død fra guodtz och gaard,
Øxen, stude, heste, cameller och faaer,
Drenge och suenne,
Frynt och frende,
Daa kunde hans arme siel sig icke fielle
For hind slemme hellffuedis dieffle,
Icke vdi huus eller seng,
Paa march eller eng,
Men bleff indført for himmelens gud,
Som thillforn haffde sendt hinder bud,
At hun schulle sig omvende
Och Christum bekiende.
Men der siellen sig ey aarsage kunde
Met et eller andit nogen lunde,
For hun sig øffuit
I synd, men hun leffuit,
Daa dømbt gud effter ßin rettferdighed
Och sagde hinder thill he[l]ffuede ned,
For hun altid forsmaade
Hans barmhierthighed och naade.
Alt det schall i bedre her for staa,
Naar i seer huer person herlig fremgaa
Paa vor palladtz
Med stor bram och stadtz.
Diß imellom beder vj eder her om,
At i giffuer osß liud, pladtz och rom

Thill at agere,
Eder thill aere,
Thi det er eders egen roeß och ære,
Andit ville vj icke aff eder begiere
Paa denne thid
Med stor flid.

Finis Prologi.

Actus 1. Scena 1.

Mundus. Pauper. Pardalisca. Morio. Angelus primus.

Instrumentis cantabitur[1]).

Mundus.

Ieg, som kommer her saa kostelig fram
  Med denne store proces och bram,
Ieg er verden, som giør fathig rige
  Och giører rige ved dj fattige lige.
Hører mig derfor alle, i huo i ere,
  Som acter i verden velldig at vere:
Saa mange, ßom effter mit raad vill leffue,
  Rigdom och glæde vill ieg eder giffue;
Huo mig vill thienne och vere min mand,
  Møgit velldig ieg hanom giøre kand,
Saa stor rigdom vill ieg hanom schencke,
  At hand schall aldrig paa ßorg thencke,
I glæde och fryd schall hand sig vende
  Och frølich leffue for vden ende.

Audiens hoc **Pauper** humili voce respondet.

O, naadige frue, sige i nu sandt,
  Daa haffuer ieg lenge effter eder vendt,

---

[1]) Peder Thøgersen har her skrevet: „Instrumentis musicis canitur, tubis & buc:"

Vill i mig guodtz och pening giffue,
  Ieg vill eder thiene, men ieg maa leffue.
Her thill haffuer ieg end leffuit saa,
  Ieg aldrig en pening med øyen saae,
Saa haffuer mig verden gait imod,
  Ieg aldrig fich schou paa min fod,
Ey heller hooser paa min been,
  Saa gaar mig verden thuert igien.

Cui **Mund**:

Effterdj du klager din nød for mig,
  Her effter schall dit gaa bedre med dig,
Ieg schall dig vell belønne saa,
  At du schall aldrig fra mig thraa.
Kom her, kom hid, du guode compan,
  Guodtz oc penning giffuer ieg dig paa haand,
Naar aarit er vde, daa mød mig her
  Och lad mig see, huad mand du er.
Her haffuer du en guod pening sum,
  Den nytte och brug, men aarit gaar om.

Cui **Pauper.**

Haff thach, min edelle fru schøn,
  For eders stuore gaffue och løn!
Som i mig bad, vill ieg thencke thill,
  It andit aar ieg eder møde vill.

Iam discedit **Pauper** a Mundo, inquiens, et interrea(!) temporis sellam petit.

Huor er ieg glad, at saa thill gick,
  At ieg kundschab med verden fich,

Kand hun mig giøre lychsalig och from,
  Huad der kommer effter, schøder ieg ey om.

His finitis **Mundus** alloquitur puellam, dicens.

Hør du, Pardalisca, thag hoser och schuo,
  Kape och kleder och andit dertho,
Før hanom ij och vere eij seen,
  At hand maa bliffue thiener min.

Pardalisca respondet.

Kiere frue, huad i mig bede,
  Gierne at giøre er ieg thill rede.

Iam induit ipsum vestibus, atque interea temporis, dum induitur vestimentis, ludunt timpanistæ et canitur: Omnes gentes. His finitis accedit **Angelus I.**, dicens.

Hør mig, min ven, ieg vill dig vell,
  Huj ville du saa forkaste din siell?
Lader du dég saa aff verden bedrage,
  I hellffuede faar du euig plage.
Gud sende mig aff himmelen hid,
  Lader dig paaminde i thimelig thid,
At verden schall dig icke daare,
  Lyd mig, eller helffuede staar dig faare.

Cui **Pauper** respondet.

Hør, du Gabriel, ieg deg ey lyde vill,
  Ieg thiener verden, meden ieg er thill,
Ieg haffuer thid noch at rette mig,
  Ieg vill ey vere lerdt aff dig.

Nunc spaciatur[1]) in theatro Pau: Interea **Mundus** ad specta: ita inquit[2]).

Den, mig sagde thieniste, schal ver saa rig,
At ingen i verden schall findis slig,
Iaa, saa schall ieg denom alle belønne,
Som mig mone effter min villie thienne.

Interlocutor ad populum.

Ville i mig høre { i guds fred, / huer i sit sted[3]),
Huad ieg vill nu fremføre,
Daa schall i bliffue saa rige,
At ingensted schall findis eders lige.
Først schall i bethencke,
Huad gud vill eder schencke:
Om i icke ville hans bud forlade
For verdsens lyst och baade,
Saa vill hand her eder giffue
Sundhed, men i ere i liffue,
Guodtz och pening och feemon noch
Vdj mange store floch.
Hisset vill hand eder med udødighed krone,
Naar i aff iorden schall opuogne,
Och at bliffue i stor ære,
Huor eders gud vill altid vere.

---

[1]) Med en anden Haand er siden tilføjet: „ampullariter (!), trasonice et gloriose".
[2]) Med den i forrige Anm. omtalte Haand er her skrevet: „Hic transit ille?"
[3]) Hvad der staar efter Klammen, er tilføjet senere.

Saa vill gud eder beløنne,
  Vill i hanom ellers thienne
Och høre hans englers røst,
  Som ßendis eder thill thrøst.
Men siger j, i icke gud lyde vill,
  Men thiene verden, den stund i er thill,
Saa er i inden och vden eders hus forbandet
  Och bliffuer hisßit med dieffuelen schamit.
Ieg raader eder derfor: thencker eder om
  Och lader verdenn eij faa huos eder rom,
Eller bliffuer det eder surt at bethalle
  Hisßet vdj hellffuedis qualle.

Actus 1. Scena 2.

Pauper. Mund: Filia Mundi. Claus Schøt. Tabernatrix. Morio. Angelus 2dus.

Pauper, reversus ad Mundum, 2do genua flectens.

I mectige frue, nu er ieg her,
  Nu maa i see, huad mand ieg er.
Skall ieg her effter vere eder huld,
  Daa maa ieg haffue baade sølff och guld,
Ieg vill eder thienne baade vde och inde,
  At ieg maa guodtz och pening vinde;
Mit liff och leffnit vill ieg ey spare,
  At ieg maa rig och veldig vare,
Ieg vill eder thiene, det schall i see,
  Och vere eder hulder end ander thi.

Mundus ad Pauperem.

Alt ret, min søn, kom hid thill mig,
Fuld vell schall ieg beløнne dig.

Mundus ad filiam.

Hør du, min datter, huad ieg dig bede,
Faa hid dj pening nu strax thill rede,
Du schall och henge om hans hals
De guldkieder, ßom er giort i Als.

Nunc **Filia Mundi** tradit matri saccum pecuniarum, dicens.

Kiere moder, huad i mig bede,
Det giør ieg med stor hierthens glæde.

Nunc filia suspendit torquem de collo Pauperis. Hoc facto alloquitur **Mundus** Pauperem, 2do porrigens ipsi sacculum pecuni:, dicens.

Tag guld och sølff, ßom du kand miest,
Och andit, huad dig behøffuer best,
Och kiøb dig kleder och lej deg suenne,
Du schall vel faa denom med at lønne.
Naar aarit er vde, kom acter hid,
Du schall mig finde' ved denne liid.

Pauper[1]), gratias agens Mund:, ait.

Haff thach, min frue, min hierthens kier,
Ieg vill saa gierne eders thêner ver.

---

[1]) Foran „Pauper" er siden skrevet med den S. 13 Anm. 1 og 2 omtalte Haand: „Gesticulariter".

Iam discedit P.: a M: et secum tacitus loquitur, et interea temporis in recessu obuiat ei miles, cuj **Paup:** dicit deinde.

O, verden, verden, ieg thacker dig,
At du haffuer handlit saa vell med mig;
Thill euig thid ieg dig thienne vill
Och aldrig andit thage mig thill
End leffue effter din villie och raad,
Thi du haffuer giort mig rig och kaad.
Haffde ieg nu en suend, som mig vil thêne,
Ret rigelig ville ieg hanom beløNNe,
Saa ene vill ieg icke vere lenge,
Ieg maa haffue baade suenne och drenge.
See, der gaar en, hand kommer her,
En gamill hoffmand mig thyckis hand er,
Naar hand mig møder, ieg spør hanom thill,
Om hand min thiener bliffue vill.

Iam paulisper tacet P:

Guod dag, stalbroder, huort acter du dig?
Huad er dit naffn? sig det for mig.
Vill du mig thienne for klede och penge,
Min rigdom schall vell thill dig lenge[1]).

Miles consentiens ait.

O herre, i suared effter min begiere,
Aff saadan ord mit hierthe læer,
Here, ieg vill osß en quinde vise,
Hun schall osß vell och rundelig spise,
Her boer en, hund hæder fru Thuttensmach,
Hun pleir osß vell, vj haffuer hinder thach.

---

[1]) Kunde maaske ogsaa læses: lange.

Cuj **Pauper.**

Heia, Claus Schøt, rech hid din haand,
  Sig thienist, du er min rette mand!
Du schalt faa noch effter hoffmendtz seed,
  Dit loffuer ieg dig paa sandhedtz eed.
Naar guld och pening gaar oſs fra,
  Saa vill vj igien thill verden gaa.

Cui miles, **Claus Schøt.**

Gudtz thremend vere med dig, dannemand guod,
  Du giffuer mig baade thrøst och mod,
Ieg pleir om land och rige at gaa
  Om thienist at bede, at ieg kand faa.
Ieg heder Claus Schøt, en deilig hoffmand,
  Den beste, der findis i dette land.
Vill du mig lej, daa thiener ieg dig,
  Saa lenge du schiber noch op for mig,
Du schall mig finde en thiener thro,
  Schulle ieg end dø i min egen schuo.

Imperator ad Claus.

Hør, guode knect, kand du oſs en quinde vise,
  Som oſs kunde veldelig plej och spise?

Claus Schøt.

Iaa, herre, ieg ved en,
  Der vill vj hen.

Iam tacentes procedunt ad tabernatricem **Pauper** et **Seruus**, dicentes.

Hellsell, guod dag, o danne quonne!
  Ville i osß huusß och herberg laane?
Huad vj forthære, vill vj bethalle,
  Saade vj en schønt thil hønse galle.

Cui **Tabernatrix.**

Iaa, herbere schall i gierne faa
  Och andit gaat, huad i kreffue paa,
Saa lenge i acter huosß mig at bliffue,
  Vill ieg eder noch for pening giffue.
Haffuer i men en stor pening knude,
  I schall faa noch, thill hun er vde.

Interlocutor morale profert, et interim debaccatur imperator apud tabernatricem.

Interlocutor.

Her kand i see,
  Huad straff och vee
At di menescher schall faa,
  Som icke effter gudtz bud vill gaa,
Mens for rigdom och guode dage
  Sig sielffuer stiller i helluedis plage.
Denom kand vell en liden thid
  Lycken siunis at vere blid,
Men naar hun miest blincker,
  Slar hun snarist rencker,
Thi lycken hunn schencker først vdj
  Vijn och miød och Malmersie,

Giffuer knecte och suenne mange,
  Paa dit hun kand menischen fange.
Hun kommer och thill at ruse och driche
  Och suerme och doble ret thill priche,
Hun giffuer och mange saa hofferdig mod,
  At di acter ingen at vere dem gód,
Men andre alle vill foracte
  For dieris klæder och practe,
Och naar hun haffuer giffuit thenom saadann i sin,
  Kommer hun løbendis som en huirle vind
At schencke sin thiener edich och gallde,
  Huilcke denom monne icke befalle,
For dieris thieniste thill løn,
  Saa at di napper der aff røn.
Lader eder icke nu aff verden bedragis,
  Om i vill [ey] vdj hellffuede plagis,
Thi versens lyst snart bort gaard,
  Men pinen vell thillnaar.
Ieg raader eder derfor vist,
  At i bort kaster.verdens lyst.

Angelus 2dus ad imperatorem, sedentem apud tabernatricem, prodit in stolis albis, palmites gerens.

See her, min ven, vill du gud hørre,
  Som vill dig thill himmerig førre,
Daa schalt du aff hierthet giffue act paa
  Dißе kleder, ieg her med mon staa.
Først dißе klæder, som du huide seer,
  Vdødelighed di dig betheer,
Dit vidner Christus huoß euangelisten siellff,
  Sóm vill alle menischer vell.

Dernest disße huide klæder bethyder,
  Huad glæde du i himmerig nyder,
Om du ville sønden affstaa
  Och fra versens vellyst gaa,
Och ved (!) Christum, ßom vid sin bitter død
  Haffuer frelsit dig fra helffuedis nød
Och rønsit dig aff alle sønder dine,
  At du ey schulle komme i hellffuedis pine,
            Med stor flydt,
            Vdj all din thid,
At du vill dig omvende
  Och Christum bekiende,
Saa schall du i huide kleder staa
  Och vdødelig for thronen fremgaa,
Naar gud vill komme
  Alle mennischer at dømme
Och denom huer effter sin villie giffue,
  Som di haffuer forthient, men di var i liffue,
Somme himmerig thill euig glæde,
  Summe hellffuede hin hede.
Bekiend nu hanom der for din gud
  Och schicke dig effter hans hellig bud,
Daa er du vijs paa himmerig,
  Huor du schall glædis euindelig.

Imperator ad angelum secundum.

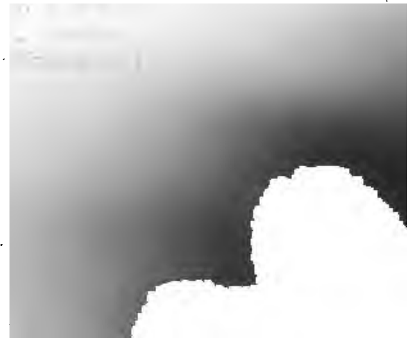
Far bort, far bort,
  Ieg acter eij huort,
Thi ieg vill hanom icke høre
  Och ey heller effter hans villie giøre,

Thi ieg fich inthit,
For ieg hanom thienthe,
See, nu gaar [1]) ieg her paa palladtz
Med stor bram och stadtz.

Angelus 2. ad imperatorem.

Hør, hør, du arme giech,
Som er bunden i verdens sech,
See, see, disße palmegrenne
Bethyder icke sorg eller miene,
Icke kaarß eller verslig thuang,
Icke trumpe klang eller fule sang,
Icke verdsens lyst, leg eller spill,
Som du haffuer giffuit dig thill,
Men samvictighedßens ruo
Vdj himmerig at booe,
Dernest retferdighed, salighed och fred,
Som du der schal finde paa alle sted;
Her huosß bethyder dj fryd och glæde,
Huor mand altid schall quæde:
Hellig, hellig est du, herre gud,
Som osß friede fra hellffuede vd.
Saa danne en glæde schall du faa,
Om du ellers der effter vill thraa,
Aff min gudt,
Som sende dig bud,
At du schulle dig fra verden vende
Och hinder ey meire at kiende,

[1]) Af en senere Haand rettet til: sidder.

Siden du snachit sist med mig?
  Her effter schall du bliffue mere rig,
Thi du schall vere en mand saa from,
  Huis lige ret aldrig i verden kom.
Om du vill høre och lyde min bud,
  Daa schall du først forsuerre gud,
Thill predicken at høre schall du ey gaa,
  Then fathig schall du røffue och slaa,
Ander dieris guodt[z] schalt du med wold bo[r]ttage,
  Der aff schall du haffue kresen dage,
Saa schall du leffue foruden ende,
  At du schall aldrig sorg kiende:
Ieg giør dig thill en keiser bold
  Med denne kronne, spir och schiold.

Nunc coronam capiti ipsius imponit et tradit sceptrum in manibus. Hinc respon: **Pau**:

Ieg vill dig suere paa aere och throu:
  Men ieg gud thienthe, haffde ieg vrou,
Saa møgen armod haffde ieg at føre,
  At ingen ville mig see eller høre;
Thi vill ieg thienne dig alle min dage,
  Saa faar ieg noch vden all vmage,
Den fattig vill ieg røffue och slaa,
  Ret aldrig vill ieg thil kierchen gaa,
Dit suer ieg om gudtz dyre thremend,
  Naar ieg dit giør, saa thag mig fenden!

Raphael.

O, guode mand, du hør nu mig,
  Ieg er Raphael aff himmerig,

Vor herre monne mig thill dig vdsende,
  At ieg schulle dig fra dieffuelen vende
Och dig om vende thill Iesum Christ,
  Som er all versens salighed vist,
Saa faar du glæde i himmerig
  Med gud vor herre euindelig.

Respondet angelo **Imperat:**

Raphael, Raphaell, ieg vill eij høre
  Dj ord, du mon nu frem førre;
Du far thill gud och sig hanom saa,
  At ieg vill ey hans bud forstaa.
Der ieg monne i hans thieniste vere,
  Var ieg ey acted ved en mere,
Ieg kunde lidet thill glæde see,
  Och inthit gaat kunde mig sche;
Men siden ieg thieniste aff verden thog,
  Fich ieg guodtz och pening noch.
Far din vej, ßom du bæst kand,
  Eller du faar hug, och end paa stand.

Claus Schøt imperatori respondet.

Herre, ieg vell forstande kand,
  At i mon vere en mectige mand,
Om verden all daa haffuer ieg lèet
  Och mange herrer baade hørt och seet,
Ieg haffuer ey fundit eders lige
  Huerchen blandt fattig eller rige.
I er vell viser i ret och luo,
  End i haffuer gud eller nogen behoff,

Hans paa mindellße thor j ey ved.
  Huad heller hand er blid eller vred.

Actus 1. Scena 4.

Imperator. Milites 4. Angelus 4tus. Interlocutor.

Egreditur imperator conducens milites 4. quibus dicit.

Hellsen, guodldag, i hoffdrenge gilde!
  Gud giffue, i mig thiene ville!
Ieg vill eder klæde och lære vell.
  Huad suarede i mig, i guode gesell?

[illegible] **Spendonides.**

Iaa, herre, vj faa gierne dit samthycke.
  Dit scher end ether och oss thill lycke.
Thi siger vj eder vor thieniste thill
  Huad i befalle, vj giøre vill.

Conducens **Imperator.**

Nu recker mig eders hender hid.
  Det schall eder schee i en good thid.
For lidet thieniste och ringe vmag
  Skal i med mig haffue goode dag.
Nu drenge [illegible] hui hid din mund
  Och vere dig for karl och hund.
Thag dine sverd och vee ey red.
  Och lad ingen hee effter paa dig threed.

Acceptis iam 4 militibus **Imperator** dicit.

Hører, suenne, i schulle nu vere thill rede,
 It ærind at fare, som ieg monn bede,
Versens andslag ville vj addlyde
 Och see, huad hindis raad bethyde.
Vj haffuer ruttet och flux forthærit
 Dit mieste, ßom macten haffuer verit,
Her effter bør osß at thencke paa,
 Huor vj miere rigdom kand faa;
Huem inthit forhuerffuer och altid forthær,
 Vid mact kand hand eij lenge vere.
Thi thencker nu thill aff huo och act,
 Saa mange som mig haffuer thieniste sagt:
Paa veje och sti schulle i vdfarre
 Och inthit mennische i verden spare,
I huilcke i finde, dem schulle i røffue,
 Thi vj fuld well dieris guodtz behøffue.
Vej farendis folch dem schallj slaa
 Och thage fra denom, huad i kand faa,
I schulle eij sparre munch eller prest,
 Men thage fra denom, huad di haffue best;
Ret ingen schall i slippe saa,
 At hand io en schauanch schal faa.
Giører her vdj, ßom ieg eder bød,
 Om i med thro vill ede mit brød,
Saa kand vj rige och veldig bliffue
 Och rundelig siden thilhobe leffue.

Cui **Spendonides.**

Kiere herre, vj suarer saa her thill:
 Eders bud vj gierne fuldkomme vill,

Vi ville osß saa om landit vende,
At dit schall spørgis thill versens ende,
I schulle dit baade høre och spørge,
Vj ville eder guodtz och pening thill førre.

Quibus **Imperator.**

Hic habebit arcum ferreum, et cantabunt discedentes [1]).

Nu farer aff sted och lader mig see,
I det fuld komme, ßom ieg bad sche.

Angelus 4tus.

O keiser, ieg beder, du vil mig lyde,
Om du vill himmerigs glæde nyde,
Offuergiff dit vold, ßom du giør alle,
Fald ind thill gud och hanom paa kallde,
Eller du faar dit dyrre at kiøbe,
Som du mon fra en anden røffue.
Du kand indnu faa gundst och naade,
Huis du vill lade mig med dig raade.

Cui **Imperator.**

Hej, huad vilt du mig lenger hie?
Gudtz naade vill ieg eij effter bide,
Behold gud himmelen siel for sig,
Ieg leffuer i verden gladelig;
Hand schall mig ey fra verden vende,
Ville hand end alle sinn engle hid sende,

---

[1]) Der staar snarest: descedentes.

Kommer du hid, mig meire at paaminde,
  Ieg schall dig straffe, du schall dit finde.

Interlocutor ad spectatores.

O herre gud, huad er dit got
  At leffue i verden foruden spot
Och at haffue baade guodtz och pening noch,
  Øxen och kiør i store floch,
Och icke altid at vere saa enne,
  Som mand var sprucken aff stenne,
Men lade sig thienne dag och nat
  Och vere vell huos [1]) huer omladt.
Huo saadan en mand vill vere,
  Hand sige sig gud at ville eij aere,
Men verden at thienne med throe,
  Saa lenge hand schall paa iorden boe;
Daa schall hand faa bade drenge och suenne,
  Sang, lyst, leg och mange frende,
Dit kand [i] her vell see och forstaa
  Aff denne her keiser, her mon side och gaa,
Thi for 3 stundtz thid
  Var hanom icke lycken saa blid,
At hand haffde sølff eller guld,
  Hette eller hatte fuld,
Drenge eller suenne,
  Frynt eller frende,
Men nu er hand en ypper helt
  For sin guld och gelt,

[1]) Haandskriftet har: huor.

Aff drenge och suenne,
  Aff frynt och frende.
Dit giorde verden allenne,
  Fordj hand schulle hinder thiene.
Ville i mit raad derfor hørre,
  Daa schall i icke saa giøre,
Men thienne gud allenne,
  Hand kand eder dit vell belønne [1]).

Actus 1. Scena 5.

Rusticus et Rustica. Milites 4. Claus Schøt. Monachus. Præsbiter. Emptor.

Rusticus.

Thuo Thuors, konne, ieg maa mig kiere,
  Med mig det bliffuer io lenger io verre,
Thi strax ieg en thing mon haffue,
  Gienesten er en anden med mig aff laff[ue].
I gaar stod ieg och ferdit vor ploff,
  Nu er min vogen stėrt mit i thou,
I dag schulle ieg drage hen at schoffue,
  Lige saa giern maa ieg lege at soffue.
Alting med mig i villered er,
  Mit buggit kar haffuer mist sin thier,
I fordags, vor søn Bagfor var adt hoffue,
  Spilt hand vor thiere, min kiere Toffue,

[1]) Herefter har Peder Thøgersen skrevet: „Fidibus luditur, dum apud tab: jmperator debachatur."

Giørde mig der med en stor banghed,
  Huort ieg schall hen, ieg icke ved.
Gierne ville ieg thill kiøbsted fare,
  Huor schall ieg strax thage vaare,
At ieg kand sellge guod kiøbsted mand,
  At kiøbe nogit hiem paa stand,
Der du kand faa thill husß behoff,
  Och ieg thill heste, harffue och plog?

Rustica.

Dragis thill minde, min kiere mand,
  Ret duelig est du ey forsandt,
Thi naar hønsen flyer thill raanne,
  Liger du dig thill att blaanne,
Och naar suinen aff dieris lej mon staa,
  Daa bliffuer du først kraa.
Men ieg [maa] vage arle och sillde
  Och haffue mangt et schiden gilde:
Stundum maa ieg j nødtzet maage,
  Stundem en pot meelgrød kaage,
Stundem vor kalffue giffue driche,
  Saa stryger du mig vd thill pricke;
Stundum maa ieg toffuit thießе,
  Stundum thill vrøuel følge giese,
Stundem schall ieg thiese och spinde,
  Stundum schall ieg huoser bind,
Stundum schal ieg lærit giøre,
  Stundum schall ieg plogen kiøre.
Nu, nu, ieg giør dit liguell gierne
  Och bider paa den sure kierne,

Ieg loffued dig, det ia [illegible] min [illegible].
  Ieg schulle drage i med dig paa [illegible].

Rusticus.

Ia, ia, Tuolle, ieg maa mig bekiende,
  Du mone dig altid stattelig vende,
Thi strax en henne gaar thill en veg,
  Forsøger du gienst, om hun haffuer eg:
Førind nogit schulle gaa dig forbj,
  Daa gich du før i en stuor krj,
I schijt och scharn, i døy och dr[e]ch.
  Ieg schiempter med dig, du lille giech.
Men har du nogit, at ieg kand sellge,
  Saa vill ieg dig strax pening thælle
Och giøre dig saa dit regenschab klar,
  Thro, det ieg siger obenbar.

Rustica.

Vilt du for osß ret vell kiøbslaa,
  Min vaare schall ey thilbage staa:
Vedmell har ieg et schøn stycke,
  Vden vmag fich ieg det icke,
Ieg haffuer det tiest, karet och spunden siell
  Och ſlyet det herlig och vell,
Men anderstedtz lod ieg dit veffue
  Och møst derfor en herlig geffue,
Thi veffquinden fech en stattelig bylt,
  Med schiden miell och mußlort fylt.
Ieg haffuer och 12 alle[n] blorgarns lart,
  Dem fich ieg giord ferdig bratt,

Thi Seenfarru, vor datter, spand dit slet
  Och veffuit det rét herlig thet:
Imellom thraen er icke lenger,
  End mand 2 finger gennem threnger;
Dit er got noch thil hin schiden mør,
  Som altid gaar drecke som søer.
Smør haffuer ieg hen ved 2 pund,
  Men det er møgit fuld aff grund,
Thi naar ieg schall smøret kierne,
  Rønser ieg dit icke giernne,
Men lader dit bliffue thill haabe
  Och giør kiøbsted folch der med thil tobe;
Er hun schiden eller reen,
  Gaar daa bort thorffue dag vden mien.
Nogen eeg haffuer ieg och foruist,
  Om denom scheer viselig kiff och tuist,
Somme er schønne nygiord eg,
  Somme haffuer ieg funden bag vor veg,
Somme roden eg mon verre,
  I somme store kylling erre;
Dj ere guode noch thill hin gamill kielling,
  Thych i panden, som dit var velling.
Tag nu lart, vemmell och smør thill hobe,
  Och staa her icke lenger at snobe,
Selg dit, som du vilt forsuare,
  Eller schall ieg dig icke spare,
Men banche dig med denne roch,
  Saa du schall faa dj valsche poch.

Rusticus.

Kiere Tuo, hand mig icke om poch,
  Ieg kand dog fare ilde noch!
Men effterdj ieg haffuer nu disße vare,
  Som ieg schall med thill kiøbsted fare,
Daa var det møgit bedre for dig,
  At du ynschit S. Søffrens fred offuer mig,
Der fra thyffue mig vare kunde,
  Som liger thijt i Belleruplunde.
Nu maa ieg dog aff sted fare,
  Du schalt i husit thag hiemme vare,
Lad see, naar ieg kommer hiem,
  At du haffuer slet inthit forglemt:
Toe fad, schee, kander och krus,
  Och lauff ret herligt i vor husß.
Vor folch schall du vare och paa
  Och lad denom icke ørcheløß gaa.
Men naar di haffuer icke andit at giøre,
  Saa lad dem plou och møguogn kiøre,
Och set alting ret schønt thillaffue,
  Saa schalt du med mig haffue røgit dage.
Thuo, thag mig hid mit dansche suerd,
  Som mig haffuer hiolpet i mangen ferd!
Suer byder fred, pleir mand at sige,
  For en bøsß knect vill ieg ey vige,
Men thall hand mig et ord imod,
  Ieg slaer hanom ned vnder min fod.
Nu, nu, ieg maa aff sted fare med hast,
  Thi det lider paa dagen fast,
Derfor gaar ieg nu fra dig,
  Du ynsche S. Chlemens fred offuer mig,

At hand mig beuare ville
  Fra et ondt selschab och fandens gilde.
Far vell, hierthe quonne, ditte ßinde,
  Ieg acter osß pening noch at vinde,
Saa mange, at vj kand panthe en gard
  Her i dette land i aar[1]).

His finitis obviat eijs[2]) monachus[3]).
Cui **Claus Schøtt.**

Guoddag, guod mønich, huor acter du dig?
  Sig frem och indnu strax for mig.
Haffde du dig ind[4]) thill Rom bortiet,
  Fra osß schalt du ey slippe saa slet:
Vj thager fra dig baade pening och guld,
  Haffde du en[d] puose och secke fuld,
At vj dig seer, schall du ey glædis,
  For thrußell eller band vj ey redis.
Huad du haffuer sanchit, faa nu fra dig,
  Eller du faar hug nu strax aff mig.

Monachus respondet.

Hei, sact, Klaus Schøt, er saa dit naffn,
  Du est ey komme[n] at giøre stor gaffn;
Far sagt, min ven, ieg siger dig,
  Du schalt slet inthit vinde aff mig.

---

1) Herefter har Peder Thøgersen skrevet: „Dum colloquuntur rusticus et rustica, milites sunt in aliqvo proscenio subauscultantes".
2) ɔ: uden Tvivl: Soldaterne.
3) Peder Thøgersen har tilføjet: „egredientibus".
4) ɔ: end.

Ieg er en munch, ieg siger dig sandt,
  Aff Vester Vigs kloster, foruden gant,
Om du mig røffuer, schall vorde dig[1]) vee,
  Dit siger ieg dig paa sandhedtz ed;
Du lad mig gaa och see mig om,
  Eller ieg dig klager for paffuenn i Rom.

Claus Schott.

Hei, hei, her mønnich, huad er du from!
  Huad meen du, ieg acter paffuen i Rom?

Monachus.

Hand schall dig straffe foruden mein,
  Saa sandt ieg staar her paa min been!
Ieg haffuer løbet offuer muoser och beech
  Och snackit[2]) thillsammen i puose och seech,
Ieg haffuer och vanchit saa vide omkring
  Och haffuer primsignit baade ørch och bing,
At ieg kunde guld och pening adspørre
  Och dem med mig thill kloster føre.
Skulle ieg dit miste, ieg saae dit eie(!) giern[e],
  For schulle ieg voffue baade hoffuid och hierne.

Claus Sket.

Slaa dott! slaa dott! ieg vill hanom ej høre,
  Hand vill ey effter vor villie giøre.

Monachus.

O ney, och ney, du suend saa god,
  Ieg vill ey lenger staa dig imod,

[1]) Haandskr. har: mig.
[2]) Mon det skal forstaaes som: sanckit?

Her haffuer du guld och pening noch,
Saa thag dig mester Vrgatiloch!

2dus Miles, Spendonides.

Hand thruer endnu, schall vj det lide,
Daa faar vor keiser det snart at vide,
Hand vorder osß vred, wj fulduel veed,
Saa faar vj strax all vor affsched.
Ney, mønich, vj thiener vor̄ herre med thro,
Thi schall du slippe baade huoser och schou,
Du schalt och slippe baade kappe och kulde
Och følge osß saa thill keiserens hulle.

Monachus.

Ach, lader mig fare, min vener kiere,
Ret aldrig schall i finde mig miere.

Milites prehendunt(?)[1] ipsum; vna dicunt.

Her and, her and, du must her an!
Din schrin, dee pasßer, wi nich dem fan.

Monachus.

O, i handle med mig som fandens thiff,
Saa stich eder fenden i eders liff!
Ieg schall her effter saa for eder bede,
At i schall stedtze i hellffued quæde,

[1]) Haandskriftet har: trahendunt, maaske foranlediget ved det strax efter følgende: trahentibus.

Der schall i siunge eders afftensang,
  Naar j schall gaa den verdsens gang.[1])

Hic trahentibus monachum obuiat eijs præsbiter, cui **Claus Schott.**

Hellsen, guoddag! hueden est du kommen?
  Ieg spør dig ad foruden gammen,
Du sig mig, huad dit embede er,
  Eller du faar it slag aff mit suerd.
Ver snart, du paffue, och lad dig lide,
  Vj acter ey lenger i afften at bide.

Præsbitter.

Mine kiere vener, den ene med den anden,
  Ieg er en fattig preste mand forsanden,
Paa Huen der sagde ieg mes i gaar
  Och fich derfor et koldit faar,
Och siden daa sagde ieg meß j Glim
  Och sang der baade non och prim,
Ieg haffuer ey pening at brede,
  Derfor lader mig fare i fred.

Cui **3tius Miles, Pollemius.**

Du thør ey lege din ord saa slet,
  Du schalt fast bedre staa oßß thill ret,
Du haffuer i mangt et deilig aar
  Fra bonden thrøligt baade lam och faar ·

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Circumducunt monachum per theatrum, mimis ludentibus prædæ causa. Feltslag".

Och pening, som du thill hobe sancke,
  Faa osß hid, eller vj dig banche,
Thi keiseren haffuer befallit saa,
  At du och andre schulle fanden faae,
Och sidenn schall du med osß bortfarre
  Och høre, huad keiseren vill dig suare.

Præsbiter.

Du siger, du vill mig røffue och slaa,
  Siden schall ieg for din herre indgaa,
Du pucker och truer mig saa illde,
  Men vocte dig for ett fandens gilde!
Ieg haffuer i x aar predichet och lærdt,
  Vill du mig fange, daa køs en fierdt
Och gach fra mig nu strax paa stand,
  Eller ieg setter dig i fandens band.

Miles Pollemius.

Thuj dig, vill du mig offuer vinde,
  Ieg schal dig bomre, du schal mig finde:
Tager fatt paa denne fandens prest,
  Hand er en thremens hèrre hest.

Præsbiter.

Nu vill ieg med eder gaa
  Och for eders herre min ord bestaa,
For hanom schall ieg slet inthit liffue,
  I handle med mig som fandens thiffue.
I haffue saa mangen røffuit och schiend,
  Baade munch och andre guode preste mend,

Alle denom, i fange, monne i slaa och gribe,
Men fanden schall eder i hellffuede riffue,
Ieg schall for eder bæde saa,
At i scham aff verden schall faa[1]).

Ipso iam capto paulatim procedunt, quibus et obuius emptor. Cui

Claus Skøt.

Guod dag, stalbroder, huort haffuer du dig act,
Men du din thing haffuer samlit pact,
Du siunis mig en schiesticker at vere,
Som sig med falsch och suig mone nære.
Mange haffuer du med din vorde bedragen
Och thi gang fyllijst fra dem thagen,
Och det, du monne saa bedragelig faa,
Alt samen du dit nu slipe maa.
Faa hid, huad du haffuer med at fare,
Du schall her effter ey fleire daare.

Emtor.

Ieg er enn kiøbmand, som farir om land,
Huor ieg mig nære och bierge kand,
Och voger liff och vellferdt der paa,
At ieg med rette mig nære maa.
Thi beder ieg eder for eders mact,
Lader mig did faare, som ieg haffuer act,
Och lader mig ingen forfang sche,
Alt dette, ieg eyer, j her nu see.

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Hic prædæ causa luditur & felt slag“.

Men ville i kiøbe for schiellig verd,
  Ieg vnder eder gierne, i huad dett er,
Dit beste kiøb vill ieg eder vnde,
  Som ieg kand thøye nogenlunde.

Miles 4., Tremonius.

Nej, ven, vj ville dit guodtz ey kiøbe,
  Men guld och pening fra dig røffue,
Vj thager fra dig baade schriin och puose,
  Saalidet schall du aff marchin rose,
Saa schalt du osß følge thill keiserens gaard
  Och hørre, huad hand giffuer for suar.

Mercator.

Gud bedre mig arme fattig mand,
  Huor stor vret ieg nu fandt[1]),
Ieg giørde eder alldrig et ord imod,
  I røffuer fra mig min bering guod
Med vret, forfang, vold och vellde,
  For gud daa schulle j dette vndgielde.

Miles 5tus.

Vi ville nu thage dig alting fra,
  Thill vj kommer med dig for dommen at staa,
Saa ville vj sige himmelens gud,
  At det var vor keisers befalling och bud,
At vj schulle alle røffue och slide
  Och denom his och her føre med sorg och quide

[1]) Der staar maaske snarere: fondt.

Och thage fra denom baade hatte och hette,
  Endog di ville osß mange kroner iette.
Thi den, som vill snarlig rig bliffue,
  Hand maa fra andre stielle och lyffue.
Vj ville derfor vor keisers bud høre
  Och som hand osß befallit vißelig giøre,
Thi acter vj inthit, huad du dig mon klage,
  Eller huad sorig dig kommer offuer disße dage,
Men naar vj haffuer vor keißers vilie giørd
  Och det vdrettet, ßom vj haffuer hørt,
Saa maa hand siellffuer forsuare sig,
  Vi thager hans sønder icke paa osß, thro du mig.

Emtor.

Nu, kiere vener, kand ieg ingen veg kom hen,
  Saa nødis ieg at følge eder thil keiserenn hiem.

Miles 5tus.

Huad, knurer din schiesticker och fule hund?
  Var, du faar icke en basch paa din mund!

Emtor.

Ieg vill gierne stille thie,
  Men vlycke schall eder vell bie[1]).

Ipso iam capto obuiat eijs rusti: Cui **Claus Schøtt.**

See, der kommer en bonde lackendis aff Biellderup rijs,
  Mig thyckis, hand haffuer at bære baade gaas och grijs,

---

[1]) Herefter har Peder·Thøgersen bemærket: „Iam circumducuntur per theat:, & etiam prædæ causa luditur. Feltslag“.

Mig thyckis, hand haffuer eg och høns at bere,
  Ha, ha, det er min rette kom herre.
Men see, der løber den schiemelsche bonde hen,
  Knecte, vj ville henthe hanom strax igien.

Rusticus.

O, lader mig gaa, i guode drabanther!

Cui **Claus Schøtt.**

  Huad, din schiellm! er vi skardanther?
Sla dout, sla dout dene arige thijff,
  Das pus feltten thag hanom paa hans liff!

Rusticus.

O ney, o ney, i guode drabanther,
  Ieg kalder eder ingen ganther.

Claus Schøt ad Misoma:

Misomache, thag fra hanom vedmel och eg,
  Sla hanom siden neder i denne leer kleg!
Sidenn schall hand och med osß gaa,
  At hand maa komme for vor keiser at staa.

Rusticus.

O vee, o vee mig arme mand,
  At ieg er falden i røffuerens haandt![1])

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Hic itidem Feltslag."

Intereà, dum spoliantur[1]) omnes milites(!), egreditur fortuito **Tabernatrix,** videns servos imperatoris venientes magno comitatu captivorum, tum illos aloquitur, dicens.

Hør, suenne och knecte,
Huad ieg haffuer at forrette,
Effterdj i kommer med saadan byt,
Huor j schulle den schiffte och kytte:
Først kand i keiseren vell det beste giffue,
Siden nogit fra hanom riffue,
Effterdj j alle røffuer och skender,
Saa verer ochsaa eder siell guode venner;
Thi aldrig siger ieg keiser at ver saa guod,
At ieg och sellffue vill haffue fuod spor
Och schrabe ild thill min[2]) egen kage,
At ieg kunde ochsaa brøg och bage.
Sancher eder derfor ligende fææ,
At j schall icke i sin thid raabe: o ve, o vee.
Derfor forseer eders køchen och husß,
At i kunde leffue med mig i sus och dus.
Vill [i] i kroert haffue guode dage,
Daa schall i giøre, ßom ieg eder sagde.

Morio.

Hør, du slemme fru Thuttensmack,
For denne din vgudelig snach
Burde du at haffue slig thack,
At vdj en kiep

[1]) Der staar: spoleantur. I øvrigt er det naturligvis Fangerne, og ikke Soldaterne, som udplyndres.
[2]) Der staar: sin.

Schulle mand dig lep,
At det schulle schrep[1]).
Och nu var ieg thill fredtz at henge dig op
Och lade dig omløbe som en thop,
Du slemme forbandit krop,
At du fich 17 poch.
Du haffuer dit ret vell forschylt
Med din schalched och stylt.

Tabernatrix.

Iaa, herrer och narrer haffuer dieris fri sprogh,
Du est sielff en slem thiff noch.

Morio.

Nej, ieg er min keisers gieck,
Men du er baade en thyff, hore och sech.

Miles 5tus.

Mig thyckis, her Eschill haffuer dig, Claus Nar, lantt
Wel mange peng paa pantt,
Ieg siger sandt,
Foruden thant.

Tabernatrix.

Ieg throer, de pening, hand laant
[Aff] her Eschil paa pandt,
Dem schall hand nu igien bethalle,
Thi hand kand det inthit forhalle.

---

[1]) Der staar: schrefft.

Seruus 4tus, Tranio.

Dit siunis mig och saa,
  At det vill thillgaa,
At huo end anden vill spott,
  Hand bør sig sielff at vocte,
At hand icke huosß en anden laster
  Dit, som hand haffuer øffuit i sin facter.

Morio.

Gach du nu strax bort
  Thill din keisers port,
Lad mig och fru Thuttensmach
  Haffue vor egen snach.

Servus 2dus ad servum 4tum.

Trannio, vedstu icke,
  At det er schicke,
Mand schall sig icke med gecke blende,
  Det kand en snarist schiende.
Lad denom derfor saa bliffue,
  At dj maa paa huer andre kiffue,
Thi det er vist, at naar hooren och giecken schiendis,
  Daa schall di schielmerj først kiendis.
Di ved vel, huor ner dj schal huer andre gaa,
  Lad osß hiem thill vor keiser thraa[1]).

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Hic ingrediuntur proscenium, ex qvo egressi sunt, vt effari possint ang: 5. et jnterl:“

Angelus 5tus ad imperato:[1])

See, gud aff himmerig
  Sende mig thill dig
Med dißе vrther schiønne,
  At du schulle dønne,
Huilcken deilig luct
  Och ingen slem fuct
Dj fra sig mon giffue,
  Som du see[r], ieg vill ey liffue.
See dißе mirrann,
  Som ieg haffuer i haand,
Vill dig aff maalle,
  At du schall eij saa pralle
Eller dig paa verden forlade,
  Effterdj det er din siels schade;
Thi lige som det er med lilie[n] blaa,
  Som nu monne i blomster staa,
  Kand i morgen snarlig forgaa,
Saa kand och din glæde vendis,
  Och snarlig din siel thill hellffvede sendis,
Om du icke anderledis
  I fromhed findis.
Lad derfor verden fare,
  At du kand paa gudtz bud vare,

---

[1]) Med en, som det synes, anden Haand er tilføjet: „sedentem apud tabernatrieem". I Randen er ogsaa tilføjet af en anden Haand en ubetydelig Replik af Tabernatrix, som aabenbart ikke hører til oprindeligt, og som jeg ikke finder Anledning til at anføre.

Saa est du for gud en sød luct
  Vden syndzens sorg och fuct.

Cui **Imperator.**

Ieg vill sandelig bliffue,
  Och ingenlunde liffue,
Lige saadan en mand,
  Som du mig fand.

Interlocutor ad spectatores.

Hør, di, som snart acter at bliffue rige,
  At ingenstedtz schall findis deris lige,
Och vere huos huer stiff och strunch,
  Di maa laade berøffue baade prest och munch,
Di maa och berøffue kiøbmand och bonde,
  Om dj vil leffue kostelig effter dieris vaanne
    Och haffue guode dage,
      Vden sorg och klage,
    Och vere vell omlatt
      Baade dag och natt
      Och høyt huos huer satt.
Ville i exempell høre,
  See, huad denne keiser giøre:
Hand acter ingen mand,
  Men lader thag med frj haand,
Baa[de] kappe, huoser och thrøye
  Och alt andit, huad di mon eye,
At hand maa holde sin stadtz och bram
  Møgit herlig och kostelig fram.
Dit giørde och Pharao, den vgudelig mand,
  Saa vell som i och om Achab lesse kand,

Dog di for dieriß thiransch gierning fich
  Løn ret herlig thill prick.
Saa vill det endnu med di vgudelig gaa,
  Som vill thage fattige follck ders godtz fra,
Om dj ville denom icke omvende
  Och dieris slemme synder bekiende[1]).

Actus 1. Scena 6.

Famulus 1. Miles 2. Miles 3. Imperator. Angelus 6.

Famulus primus.

O, naadig herre, her kommer eders suenne,
  Mig siunis paa denom, di ere icke enne,
Di haffuer fangit bytte, saa thyckis mig,
  Och mange fanger haffuer dj med sig,
Saa kand eders naade riger bliffue
  Och med stor glæde i verden leffue.

Miles 2dus, Spendonites.

O, mectig herre, naadig och from,
  Vj haffuer nu farit al verden om,

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Iam ex proscenio egrediuntur milites, circumducentes vicissim per theatrum captivos. Feltslag ad imperatorem, qvibus visis dicit fam: Ius“. — Senere har han, med andet Blæk, skrevet: „vel mimis ludentibus, tubis & buccinis“, hvilke Ord synes at skulle træde i Stedet for de anførte: „Feltslag ad imperatorem“.

Alle di, osß møtte, dem haffuer [v]i schiend,
Baade kiercher och kloster opbrend
Och thagit der vd det bæste, der var,
Ochført dit hid thill eders naade.
Ret ingen for osß vplusterit vndslap,
Lige som i osß befalling gaff,
Vj haffuer saa holt vor erind och aed,
I schulle osß thacke, ieg fuld vell ved.

Miles 3tius, Pollemius, reversus ad principem.

Herre, vj haffue fuld thagit och røffuit,
Rige fanger haffuer vj ether thillføyt,
Vj haffuer nu baade sølff och guld,
Mieer en hundret thønder fuld.
Huad ville i giøre af disße fanger,
Som vj haffue ført dj vey saa lange[1])?
Ville i denom frj och ledig giffue,
At dj kunde en ved liffuit bliffue,
Daa giørd i mod denom møgen naade,
Dj kunde end snacke osß meire thill baade.

Imperator.

Ieg vill eder thach, i rasche mend,
Thi y haffuer giørt min bud allenne.
I thage fra denom bade klæde och klud,
Och viser denom saa ad porthen vd,
Daa maa vj hoffuere och giøre osß frj,
Thj vj er riger end andre thi.

---

[1]) Der staar snarere: lenge.

Nu, suenne, for eders mandoms stycke,
  Som i haffuer ret beuist thill pricke,
Ville vj giøre ether thill veractig karle,
  Med vaben och verie, som vj eder befalle.
Derfor, du dreng, blesß op en gang, holt hid din Mund,
  Och verie dig siden for karl och hund,
Tag ditte suerd och ver ey red,
  Lad ingen her effter paa dig thræde!

Cui **Angelus 6^{tus}**, portans panem et vinum.

See, ieg er dit 6te bud,
  Som dig er sendt aff himmelen vd,
Dig att paa minde,
  At du schulle dig omvende
Thill Iesum Christ,
  Som dig forløser vist.
Om du æder hans legom och brød,
  Som for dig er giffuen i død,
Och dricker hans hellige blod,
  Som dig haffuer aff thoet
Aff sønder dinne
  Och frelsit fra euig pinne,
Daa est du strax vduald
  Paa legom och siell
Huosß hanom euindelig
  At bliffue gladelig.
Men ieg kiender paa dine facter,
  At du dit ey møgit acter,
Huorfor du faar dit illde i sin thid at bethalle,
  Naar du kommer i hellffuedis qualle.

Imperator ad angelum.

Ieg siger dig dit paa min loffue,
Ieg acter dig ringer end en flouffue[1]).

Actus 2. Scena 1.

Rusticus et Rustica.

Rusticus.

Guoddag, Tou Thuors, hierthe quone lille,
Ieg haffuer verit ad S. Feltens gillde.

Rustica.

Iaa, ver vell kommen, sladanther, thill husß,
Mig thychis, du haffuer en herlig rusß.

Rusticus.

Kiere Tuo, du har saa møgit at snacke,
Aff dig kand ieg ret aldrig thienne thack,
Ieg fich icke dryck vden en gang eller thøse.

Rustica.

Aff din kiebe kand mand øllet øsße,
Du giesper och gaber med din mund,
Lige som det var en anden hund.
Suar mig de vaare, du fich i gaar,
Eller du schall faa en fandens vaar,

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Hic canitur (post abitum angeli): Ecce qvam bonum etc., vel: Huo haffver iche venner".

Mit vedmel, smør och eg, som ieg anduordit dig,
  Giør regenschab nu strax for mig,
Eller ieg schall sette dig saa i kuor,
  At du schall faa et brodit laar,
Och dersom ieg icke lenger kand recke,
  Med denne rock schall ieg din beene br[e]ch.

Rusticus.

Venner lille, dragis nu thill minde,
  Huad mand schall lide aff en bandsat quinde,
Fordj ieg haffuer lid schade paa mit guodtz
  Och har saa got ßom inthit thill bodtz,
Der thill maa ieg lide hug och slag
  Och mangen roch paa min bag.

Thuo, ver from, daa vill ieg dig sie,
  Huor dit har med mig huggit aff veye.
I gaar ieg schulle thill kiøbsted faare
  Och sellge di herlig och schiønne vaare,
Som du haffuer sanckit med møgen møde;
  Haffde ieg daa søld mig i pøtten bløde,
Daa haffde ieg verit en øffnt mand,
  Men nu er ieg en stackarl forsand.
Thi der kom thill mig keiserens dravant,
  Hand giørde mig møgit vandt,
Dj thog fra. mig alle mine vare,
  Ieg var ochsaa i stor lifß fare.
Blandt andit var en, hed Claus Schøt,
  Saa slo mig med hans nøffue knøtt,
Tog fra mig vemmell, lart och eg,
  Slog mig och neder i noget leer kleg,

Saa scharnit kom i min næse och mund,
  Ieg gylpet som en anden hund.
Mit dansche suer holt ieg noch imel,
  Dit mon hand strax i scharnet velde,
Paa hanom ieg thit och offte hug,
  Viselig hand med sig suerbreff drog,
Thi alt det, ieg hug paa hans kiød,
  Var lige ßom ieg en gaasß mon bløde,
Fordj saadan folch kand allhaand raaner.
  Hielp mig, ellers ieg gienisten daaner!

Rustica.

Suimer du, saa reis dig op,
  Ryschen kneffuel fra thaa thill top!
Ieg throer, du altid monne soffue,
  Men thro mig vist paa min loffue:
Haffde Tuo Thuors, denne liden thøt,
  Fait fat paa stor Claus Schøtt,
Daa schulle hun hindis nøffue knøt
  Och vende hanom i den schiden pøtt,
Der staar for vor forsti dar,
  Saa hand schulle faa en fandens far.
Men du, sladant, schulle vere en mand,
  Er dog et flyffandens scharn,
Du schille mig ved alt det, ieg haffde,
  Dit schal dig slet inthit baade,
Thi kand ieg ey faa andre thrøst,
  Daa schall din bag bliffue affløst.

Thuo Tuor thaller thill sine datter och søn.

Seenfarro, min datter, staa nu bj,
  Sladanthers bag at klape fri,

Bagfor, min søn, ver nu thillstede,
Hand schall osß vist en vise quæde;
Alt det, vj thill hobe monne samle,
Haffuer hand forsat, Lang Riser gamle,
Derfor ville vj klape hans hud
Och thoe ham af den første lued,
At hand schall hoffue arle och sillde,
At hand var ad Claus Schøttis gillde.

Seenfarru.

Iaa, ia, moder lille, ieg er thill fredtz,
Vj slaa hanom, hand schall sig offuer piß.
Saa sant som di mig Seenfarru kalde,
Hans scheg vil ieg røch aff med alle.

Bagfor.

Her staar ieg, Bagfor, stiff och strunch,
Med denne kølffue schall ieg hanom banch,
Hand haffuer giffuet osß saa manget stød
Och lagt vor sølle moder i blød;
Der hund gich sist i barsellseng,
Slo hand hinder, hun fich en naffnløß dreng.
For saadan mange fleire pus,
Hand haffuer giort, den fandens thus,
Ville vj bethalle hanom paa en thid;
Kom nu och stat mandelig bj,
Vor moder ville vj hiellpe paa loffue
Och kiende den stummer op at soffue[1]).

Rustica.

Bagfor, Seenfare, kommer snart,
At klape Harill med en fart!

---

[1]) Der staar sosße.

Her, her, brodanis, staar du her!
  Mit guodtz schall du ey fange mier,
Du raade for dit sist ßom en schielm,
  Thag dit thill thach, hør du hiellm.

Rusticus.

Aa, a, Thuo, huor er dit fatt?
  Gandsche lidet har ieg bat,
Anthen er du i en vnderlig dantz,
  Eller er du fra din veed och sandtz.
Nei, Tuo, dit maa ey saa vere,
  Ieg schall dig en anden kanst lære,
Vil ieg saa thage hug aff din seck,
  Daa maa ieg vell kaldis en giek.
Denne knippell siuge schall ryste dig,
  Hør du, hej, thag dit thill dig!
Thencker du dit, din gamle mer?
  Ieg haffuer io seet en kielling fer.

Rustica.

Naar ieg min kielling thønde opvende,
  Schal du drich aff den nederste ende.

Rusticus.

Før ieg skall drick aff din ende,
  Schall ieg dig i dette knippel vende.

Rustica.

O vj, o vj mig arme quinde,
  Holt op, holt op i dette sinde!

Bagfor.

Skam schall du faa, hør du det,
  Min armme moder du saa far med.

Seenferdig.

Saa schall wj bancke den schielms krop,
  At hand schall faa di valsche poch.

Rusticus.

O, Bitte Fanden, hielp nu mig,
  Alle disße 3 giffuer ieg dig.

Diabolus minimus.

Huem er dene, paa mig mone raabe?
  Viselig maa hand vere en thobe,
Førind hand Bittefanden mone formaane,
  At hand hiellper hanom aff nød och vaande.
Før ieg en schulle bringe thill rette,
  Før kommer ieg hunder i klammer och thrette,
Thi ieg er en vacher deeffuell blant alle,
  Asmodeum mone di mig kalle.
Mange[n] mand och quinde ßetter ieg thill hobe,
  Kommer denom i nød thill mig at robe.
Ieg sat for en bonde och hans quone en strich,
  Raabte bunden ey nu, saa thro mig icke;
Nu, nu, ieg vill forsøge min løcke,
  Om dit kand gaa effter min thycke.
See, see, sladan[t]her, er du der?
  Du haffuer vist verit i fendens ferd,
Mig thyckis, du est saa lagt i blød,
  At du est miere en halffdød.

Huor er di 3, du monne paa kiere?
  Kand sche det er dem, du loffuit mig ferre.

Rusticus.

Tuo, min kuone, Bagfor, min søn, Seenfarru, min pige,
  Haffuer slagit mig alle 3 thillige.

Rustica.

Ieg hør, vor stannis hand thaller ennd,
  Vj ville thill hanom endnu igien.

Iam denuo petunt rusticum.

Diabolus minimus.

See, kommer i 3 nu her thill rede,
  En anden vise schall i mig quæde,
I ville den fathige mandtz øyen thilluch,
  Nu schall dieffuelen eder derfor pluch.

Belligeratur ibi.

Rusticus.

Sancte Søffren verre løff, ieg slap løsß,
  Saa dragis i nu med denne dieffuel bøß.

Diabolus minimus, clamans.

Astrot, Vrgatiloch, staar nu bj,
  Och hiellper mig nu i denne krj.

Astrot.

Vrgathiloch, huad siunis dig?
  Bittefandens mund hør ieg viselig.

Vrgathiloch.

Dit siunis lige saa for mine øre,
En byt ville hand osß viselig føre.

Astrot.

Hø. hø. frisch op. her. her! her. her!
En vacher dieffuell Asmodeus er.
Thi naar vj andre monne osß forsøme.
Sig monne hand inthit hiemme glemme.
Men før osß altid schiønne bytte,
Saa lenge thill vj faar fylt vor hytte.
Kommer nu i 3, her mon staa.
Med osß schall i thill helffuede gaa.
Du, Tou. for du slog din mand, din slem quinde.
I tho, for i hialp thill med hinde.

Rustica.

O nej. och nej, lad osß vere!

Vrgatiloch.

Kommer, her hiellper slet ingen kiere!

Iam **Morio** ad rusticum, dicens.

Tach du gud. at du kom løß
Fra Thou, som var møgit strenge och bøsß.
Dog kand du dig thrøste der ved,
At Thoue haffuer mange søstre vdi dette sted.
Som hieme slair, bider och riffuer dieris mend.
Denom thill hielpendis dreng, pige och suend:
Thi en ond quinde vil gierne offuer manden regiere
Och vdj husit hosbond och herre vere;

Huad heller hun er liden eller stor,
Daa er hund et ond och arig kreatur,
Dit kand du see vdi lille Toue,
Som viste dig, Harill, at bancke paa loffue[1]).

Act: 2. Scena 2.

Imperator. Mundus. Filia Mundj. Diabolus 2dus. Angelus 7. Interlocutor.

Hic imperator accedit ad Mundum, cinctus vndique seruis et militibus suis.

O, naadig frue, velldig och rig,
I verden findis ey eders lige,
Aldrig ieg eder fuld thacke kand
For dit guode, i mig aand.
End haffuer ieg eder en bøn at bede,
Alt om i ville mig hinde vjde:
Ieg beder, i mig eders datter giffue
Thill en høstru, men ieg maa leffue,
Daa ville ieg glad i hierthet vere
Och eder altid elsche och aere,
I schulle mig finde at vere eders søn,
Om j mig vider den enne bøn.

Iam Mundus astipulatur verbis imperatoris, dicendo.

Min kiere ven, ieg thacker dig
For hæder och aere, du biuder mig,

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Hic luditur fidibus, dum egreditur jmp: e taberna ad Mundum".

Mit aarloff giffuer icg gaat der thill,
Om min datter dig haffue vill.

Filia, viri cupida, respondit [1]) matr:

Kiere moder, ieg vil eder suare med schiell,
Denne mand behager mig gandsche vell,
Hanom haffuer ieg i hierthet kier
For alle dj mend, nu thill ere.
Ville i mig giffue den same mand,
Daa vill ieg gierne haffue ham.

Mundus, imperato: filiam in vxorem dicendo.

Kiere herre, du kom nu her,
Ieg kand dit prøffue, hund haffuer dig kier,
Min datter ville ieg dig gierne giffue
Till en høstru, meden du maa leffue.
Faa hanom din haand, min datter kiere,
Her effter schall du hans festemøe vere.

Mundus ad seruos suos.

Mine suenne, hører thill, huad j schulle giøre:
Min datter schall i aff gaarden føre
Till hindis hoßbund at thage vaare,
Thi hand schall snart aff verden fare.

Diabolus 2dus, Astrot.

Dit, j oßß baade, ville vj fuldkomme,
Mig haabis, det schall oßß dieffle fromme.

[1]) Perfektum af dette Verbum veksler ofte med Præsens i de gamle Skuespils Replik-Overskrifter.

Vi ville hanom vocte och haffue saa thient,
  At hand schall euig bliffue fordømpt,
Wj ville hanom snørre med vore lencker,
  At hand schall aldrig paa gud thencke,
Naar hand er død, hans siell vj och thage
  Och hinder thill thill hellffuedis ild neder drage,
Der schall hand leffue i dieffle lige,
  For hand haffuer ladit sig saa besuige.

Hic circumducitur per theatrum filia Mundi, dum loquitur morio et angelus 7timus.

Angelus 7.

See, ieg aff himmelen komer nu ßist,
  Med stor list,
En kronne monne ieg nu bære,
  Dig thill euig glæde och aere,
Om du vill verden forlade
  Och hørre, huad ieg vill dig raa[de].

Imperator.

Ieg vill icke for dig bonne,
  Thi ieg acter ey den kronne.

Cuj **Angelus** vicissim.

Effterdj du vilt ey gud høre
  Och ey heller penithendtz giøre,
Saa thro viselig,
  At døden dig giester snarlig.
Men naar siugdom kommer dig paa,
  Saa ville du gierne fra verden gaa

Och dig thill gud omvende
  Och hans bud bekiende,
Men daa bliffuer dit alt forsilde,
  Du maa dit thro, om du ville.

Interlocutor.

Huo verden vill thienne med thro,
  Hand schall giffue di fathig huerchen hosß elle[r] schoo,
Icke brød eller mad,
  Enthen i puose och fad,
Men denom slide och slaa
  Och hungrig fra denom lade gaa.
Dit haffuer giort mange disuere,
  Som haffuer leffuit i verden herre,
Saa giorde den rige mand,
  Som i huosß Lucam læse kand,
Men hand for sønder sinne
  Maathe kastis thill helffuedis pinne.
Saa ville det ochsaa denne keiser gaa,
  Som i vell strax at hørre schall faa.
Vocter eder derfor siellff,
  Om i ville eders siell vell.

Hic introducitur **Filia.**

Sider i hellsen, min kiere herre,
  Gansche vell behager mig her at vere,
Min moder sende eder guode nat,
  Bad eder begiere, huad i gad hafft;
Hun haffuer éder giffuit thill en hiem gaffue
  Alt det, i ynscher i verde[n] at haffue,

Och bad, at ieg schulle eder adspørge,
Naar i haffuer act vor brøllup at giøre.

Imperator.

Ver vell kommen hid, min hierthens kiere,
At du thill mig ville komme herre;
Brøllup att giøre haffuer ieg i act,
Thi vj haffue der thill øffne och mact.
Naar thiden begiffuer sig der thill,
Verschab och brøllup vj giøre vill,
Och dismellom ville vj alle thid
Vere glad och ey thage andit thill idt
En rutte och dricke och frølich vere,
Thi vj haffuer alt det, vj kand begiere.
Min kiere høstru, ver glad med mig,
Aldrig vill ieg vndfalle dig,
Ieg thacker verden, at hun osß gaff,
Thi ville vj beggi haffue glæde deraff.
Det, verden haffuer giffuitt mig och dig,
Dit recker vell thill euindelig.

His finitis, atque illis ad mensam sedentibus, tympanis luditur [1]), et interea temporis venit anus ad portam, elemosenam petens.

Act: 2. Scena 3.

Imperator. Seruus primus. Anus. Filia Mundi.

I guode folch, som her er inde,
Edell och vedell, mand och quinde,

---

[1]) Af Peder Thøgersen rettet til: „Canitur: Tempus adest".

Hielper mig nogit i Iesu naffn,
En almisße, eder siell thill gang[1]).
Baade hunrig och thørstig mon ieg vere,
Siug och sorgfuld, ieg kand mig ey næræ,
Gamle och paltu er min klæder,
Hielper mig i gudtz naffn, ieg gierne beder.

Cui **Servus primus** respondet.

Ieg throer, at du ey fanger mad,
Thi min herre er nu løstig och glad,
Hand haffuer sin giester at thage vare
Och icke huer thrygler att suare.
Dj fattige giffuer hand ey møgit gaat,
Thill denne dag haffuer i en føye thing fait,
Vden hand it andit sind fangett haffuer,
Hand schøtter ey, huor møgit di klager.
Ieg saae hanom aldrig giffue bort
En smulle brød vden denne port;
Aff hans pung en huid, aff hans mund en thandt,
Hand denom lig nødig ombære kand.

Anus.

Min kiere ven, gach mit bud,
Hand maathe end nogit thencke paa gud,
Men hand er nu saa lystig och glad,
Der spilldis dog møgit øll och maed.
Bed hanom hielpe mig arme quinde,
Ieg beder hanom gierne paa ditte sinde.

---

1) ɔ: gagn.

Servus.

Ieg vill gaa och vere dit bud
  Och vnde dig suar, saa kiende det gud,
Budit schall hand mig vell bestaa,
  Kand du ellers nogit aff hanom faa.
Men snarer schall du wand aff en stien thrycke,
  Ieg gaar der hen, gud giffue thill lycke!
Du schall dog aldrig aff hanom en allmiß faa,
  Men dig och dinne lige mon hand forsmaa.

Servus ad imperatorem.

Herre, her sidder en arm quinde vden vor dørre,
  En armir mennische saae ieg ey førre,
Hun kand huercken stande eller gaa,
  Sig siell hun ingenlund hiellpe maa.
Siug och vanførd thyckis mig hinder at vere,
  Ville i hinder hielpe, det er stor ære.

Imperator.

Gach vlycke i vold, du arige schalck,
  Seer du icke, ieg haffuer fremit folch?
Ieg kand ey giffue allemiße eller gaffue,
  Ey fattig eller arm i disße dage;
leg mig och minne giester at pleje[1]),
  Ede och dricke, dantze och quæde,
Sig hinde, hun packer sig fra vor dør,
  At føde sig nu, ßom hun giorde før.

---

[1]) Et Ord synes at være glemt.

Servus.

Ieg giører gierne, ßom i mig beder,
Derfor giffuer i mig pening och kleder,
Eders vilie ieg altid fuldkomme vill,
Huad heller dit er gaffn eller ey, seer sielffuer thill.

Servus ad anum hæc dicit.

Hør quinde, min hosbund bad dig bortgaa,
Ingen almise aff hanom kand du faa,
Huercken sødit eller stegt vill hand dig giffue,
Dermed maa du lade dig nøffue.

Anus.

Haff møgen thack for din vmag,
Løn aff gud i himmerig schal du thag,
Hand føder alle, fattige och rige,
Hand loffuer dit vist, hand monne ey suige.
En liden stund vill ieg her bliffue,
Gud maathe hanom et andit sin[d] giffue,
Thræit for dit første hug ey mone falde,
Man maa bliffue varactig och gud paakalde[1]).

Anus ad ianitorem 2do.

Eya, portener, er du her inde?
Ieg beder dig for gudtz schyld i dette ßinde:

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Hic choreas ducunt rusticus & rustica?“ Med en tredie Haand, som det synes, er foran „Anus“ skrevet: „Luditur hic fidibus; postea colloquium convertit —“.

Gach mit bud thill herre din,
  At hand ville giffue mig almise sin,
Ieg beder hanom for Iesu naffn,
  Hand thencker sin egen sielß gaffn.

Servus seu **Ianitor.**

Du arme quinde, var du her ey før,
  Nu paa stand ved denne dør?
Lad dig nøeye och sid och thie,
  Her schifftis ey andit end mallemsi,
Och der thill den allerbeste vin,
  En bytte valde slucher bedre i vamen din.

Morio.

Her vancher och postey och agerhønne,
  Du maa vell thill en suinlort dønne!

Anus.

Iaa, kiere ven, foruden all spott,
  Ieg var her før, fich inthit gaat,
Ieg begiere icke kreßen mad eller kostelig dricke,
  Men min hunger och thørst at ieg kunde slucke,
Ieg begiere ey helle brød, ey store stycke,
  Ey oxe krop eller helle flycke,
Ieg vill och for ingen deell haffue
  Guld, ßølff eller store gaffue.
Bed hanom giffue mig aff dj smuller smaa,
  Som aff hans bord neder fallde maa,
Thi beder ieg dig, min guode ven,
  Gach endnu thill hanom igien,

Om maaltid er giørt, och hand er met,
  Bed hanom ey haffue mig stackarl forgiet.

Ianitor.

Nej, den hellen, giør Ieppe ey,
  Du locker mig ey thill at gaa den vey,
Hand acter mig andit nu paa staand,
  Dit bliffuer vist, ieg kiender hans haand.
Du beder saa gierne, du est saa slet,
  Din thaalle liger for dig saa let,
Dit maa io vere en vnderlig rej,
  Her hielper huerchen ia eller nej,
Dog vill ieg foruoffue min hals derpaa,
  En smul aff hanom schall du ey faa.

Anus.

Iaa, min ven, du maat vell gaa
  Och thage den naade, du kand faa.

Seruus.

Kiere herre, som ieg sagde eder føre,
  Den arme quinde sidder endnu vid vor døre,
Hun iammer och klager, dit er stuor nød,
  Er hungrig, hun haffuer ey mad eller brød,
Hun eder gierne om di smuller beder,
  Som aff eders bord mon falde neder,
Hielper hinde nogit for gudtz søns naffn,
  Dit bliffuer eder ey thill schade for en affn.

Imperator, verberans servum, ait.

Du schall faa fanden och ingen thach,
  Thi du støder mig saa thit aff min snach.

Dit maa nu vere en vnderlig thing,
At du est i munden saa møg[et] kreng.
Faae hinder det, ßom du nu fich,
Du schall faa miere, naar thill kand rech;
Var hund endnu baade hialt och blind,
Hun fangir iche andit ditte sind.
Iag hinder bort flyffenden i vold,
Saa haffuer ieg hinder baade kiøbt och sold,
Gaar hun ey bort och lader sig nøye,
20 slaff aff ditte spiud schall ieg hin giffue.
Kommer du och igienn med saadan bud,
Du schalt see et vsiun paa din hud,
Men ieg haffuer min guode giester at vare,
Ieg kand dig icke altid andsuare.
Min hunde baade store och smaa,
Som schall thage harer, hiort och raa,
Dem pleir ieg min almisße at giffue,
Och icke nogen thrøgler, ßom sielle[1]) och liffue.

Seruus, abiens ab imperatore, secum loquitur, plorans.

Denne kielling haffuer ieg kiøbt dyr noch,
Ieg haffde aldrig fordeel aff hinder for en floch,
Huad heller hun tørstig eller hungrig mon vere,
Hindis bud schall ieg ret alldrig bære;
Ieg saa heller, hun vdj hellffuede var,
End ieg schall sette mit liff i fare
Och min herris vuenschaff at haffue,
Ieg er verd[2]) faren, en ieg thør klage.

[1]) Skrivfejl for: stielle?
[2]) D. e. værre.

Servus ad anum veniens hæc ait.

Hør, kielling, der var ieg nu,
  Ieg throer, ieg schall dit komme ihuo:
Hand slog mig ved mit beste yffue,
  At blodit aff neese och mund mon drijffue,
4 thender slog hand aff min høsß,
  Di andre ere alle sammen løsße,
Offuer all min krop saa er ieg blaa,
  For djg ieg saadann lide maa.
Gaar ieg thier saadan gang,
  Daa var ieg verd at løfftis offuer stang.

Anus.

Mig thyckis det gandsche illde at vere,
  At det saa ille gich thil derre,
At du bleff enthen blodig eller blaa,
  Eller du for min schyll hug mon faa.
Gud alle mectigste i himmerig
  Hand ville dig belønne rigelig,
Om du for hans schyll nogit mone lide,
  Hug, slag, angist eller quide.

Servus ad anum.

Ieg er vuis, huad ieg schall faa,
  Dj hug, ieg fich, er ieg vis paa.
Gach bort! min herre maa dig ey see,
  Kommėr hand thill dig, du schall eij lee,
Daa ville hand handle haarde[r] med dig
  Och schencke dig det, ßom hand schencte mig.

Der med ville ieg ende min thaalle
  Och dig i hans egen hendir befalle.[1])

Act: 2. Scen: 4.

Servus 2dus. Imperator. Anus. Ang: Interlocutor. Filia Mundj. Claus Schøtt. Servus 3tius. Mund: Miles 4tus.

Servus secundus ad imperatorem accedit, pro anu interpellans.

Kiere herre, her sider ved vor port
  En arm kielling, formaar eij stuort,
En allmiße ville hun aff eder thigge,
  Hun kunde der med sin hungèr bort iegge;
Hun raaber och greder och giffuer sig ilde,
  At ij en almisße hinder giffue ville.

Imperator ipse accedens [ad] portam anum alloquitur, dicens.

Gach bort, din gamil diuffls[2]) throl,
  Och end ret strax, gaach fenden i vold!
Du siger dig at vere baade hialt och blind,
  Naar du kommir vd, springer du ßom en hind.
Ieg vill dig sige paa min throu,
  Ieg giffuer dig huercken mad eller schou.

Anus.

Aff gud schall i haffue bode løn och thack
  For eders guode villie och rønthallen snach.

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Breviter luditur fidibus apud tabernatricem in præscen:[!] imperatoris“.

[2]) Der staar snarere: diuffes.

Ingreditur rursus imperator; interea filia Mundj seu vxor ad portam venit[1]). Cui **Anus.**

Kiere frue, for den almectigste gud,
  Aff huilchen i alting haffuer ind och vd,
Hielper mig arme quinde,
  At ieg huos eder naade maa find[e],
Aff dit, gud haffuer forlønt eder med,
  Fordj det er en allmindelig sed,
At huilcken icke ilden haffuer thill rede,
  Hand schall effter den i aschen læde.
Lige saa monne dit med mig vere,
  Thj er ieg kommen for eders dør herre;
Hiellper mig nogit for Iesu naffn,
  Aff eders almise, eder siell thill gaffn.

Filia Mundj.

Min allmisße giffuer ieg min hunde,
  Ede och dricke di och kunde.
Mener du, ieg haffuer ey andit at tage vare
  End huer kielling, her komer, at suare?
Du liger her med din saar och vunde,
  Ieg acter dig ringer end min hunde.
Du kielling, huad du monne illde lucte!
  Ieg fornam her aldrig vere fuct,
Ieg kand huercken lade næße eller mund op
  For den slemme stanch, der gaar aff din krop.
Forsee dig vell snart fra disße dørre
  Med din gryntherrij, du for mig føre!

---

[1]) Ved Siden er skrevet [af Peder Thøgersen?]: „Iam adhuc bacchatur apud taber: imperator“.

Huad schulle ieg acte om kiellinger slig?
  Ieg gider ey oplat min øyen thill dig.

Cui **Anus.**

Kiere frue, ieg will her med lade mig nøye,
  Gud kand min løcke anderledis føye.

Nunc morale profert **Interlocutor,** et interea, dum secum loquitur illud, ingreditur filia Mundj ad imperat:

Salomon schriffuer i ordsprogens bog,
  At den rige schall ey vere den fattig forklog,
Men aff gudtz gaffue denom med dielle,
  At dj schall inthit formøgit félle;
Thi huo ßom er en rette christ,
  Hand beuiser det med gierninger vist.
Thi lige som et gaat thræ kiendis paa sin fruct,
  Saa kiendis et gaat minische aff sin thuct;
It gaat thræ kand icke andit end guod fruct bære,
  Saa kand och et got menische icke andit en gud ære,
Men huor som aff hierthit inthit gaat kand vdschine,
  Der kand mand och icke møgit gaat vduortis finde.
Det giffuis vdj vor keiser thill kiende,
  Saa vell som vdj hans husequinde:
Keiseren var seill en vnd och arig mand,
  Saa vorr och keiserinden huerin stund,
Keiseren lod di fattige slaa, vold thage och slide,
  At dj haffde huercken at brende eller bide,
Siden lod hand denom aff sin port vdiage
  Med stuor sorg och hierthens plage,
Der nest, der dj var slagit baade blødig och blaa,
  Lod hand denom fra sig gaa

Och gaff denom huercken æde eller dricke,
  Saa møgit ßom en flue kunde opsliche,
Fordj hand var en vgudelig thirann,
  Som acted slet ingen mandt,
Men giorde mange offuer vold i mange maader,
  Endog det kunde hanom lidet baade.
Hans droning var och saa en slem Iesabel,
  Som ville dj fattige slet inthit vell,
Men naar hun saa denom lige for sin port,
  Gaff dem icke brød, mentz en suinlort,
Thi hun gad icke opløfft ßin øyn thill dem,
  Ey heller seet dieris ßorg eller meen,
Men sagde denom saa slemme at lucte,
  Lige som dj haffde nogen pestelensche fuct,
Och baade dem gaa fra hindis dørre,
  Thi hun ville ingen grynterrj hørre;
Der for villde hun slet ingen gaffue
  Denom giffue vdj hindis daffue.
Her kand i see och forfare for uist,
  At guod fruct ber huer guod kuist,
Men det thræ, som er ondt aff sin rod,
  Kand aldrig bære fruct guod.
Saa kand dit menische ey heller møgit gaat giøre,
  Som gudtz bud ville icke hørre,
Men som leffuer effter verdens glæde,
  Och altid ia med hinder quæde,
Thi huo som vill høre verdens røst,
  Hand finder huos gud ingen thrøst,
Hand er icke barmhierthig eller mild,
  Enthen for sin egen eller gudtz schyld,

Och icke begiere eller vill athraa,
  At hand naade huos gud kand faa.
Beuiser hand der for ingen miskundhed,
  Icke nogen rundhed eller guodvillighed,
Enthen imod drenge eller suenne,
  Frynt eller frende,
Men lige som dieffuelen, hans fader, ond er,
  Saa er ochsaa hans søn icke nidkier,
Men gudtz børn kiendis der paa,
  At di ønscher huer andre vell at gaa;
Thi lige som gud aff himmerige
  Ville di fattige saa vell som de rige,
Saa bør dit ochsaa hans børn att giøre,
  Om dj ellers hanom ßom dieris fader vill hørre.
Derfor thencker eder om, ßom staar i denne ring,
  Huad ieg eder lerer for en herlig thing,
      Saa schall i faa euindelig
        Huos gud i himmerigh,
      Huor i schall boo,
        Samvictighedtzens roo
      Och siunge altid
        Med stor flid:
      Hellig, hellig est du, herre gud,
        Som friede osß fra Belzebub vd.

Morio ad spectatores.

Haa, ha, hand predicker eder loffuen,
  Men hans quonne hun driffuer plogen,
Dog haaber ieg, at eders fromhed thager thill thach
  Den vor rønthallendis snach.

Men er der nogen, som sig saadan befinde,
Daa raader ieg hanom, at hand ey lier eller grinne,
Men holde sig stille och from,
Lige som dit var ey sagt denom om.[1])

Nunc **Filia Mund:** ab imper: veniam proficiscendi ad mat: petit, dicens.

Min kiere herre, ieg beder eder saa,
Loffuer mig hiem thill min moder at gaa!
Ieg vill ey lenger borthe veer
End iij dags thid, min hierthens kiere.

Imperator.

Mit aarloff got giffuer ieg nu dig,
Ver icke forlenge bort fra mig.

Hinc **Imperator** ad tympanistam valedictionis ergo.

Hør, du Kort Bomme,
Slaa paa thromme!

Nu, naar dj haffuer vddantzet, daa byder **Filia Mundj,** imperat: in collum incidens, hellsen saaledis.

Haffuer nu tach, min hierthens kiere,
For all eders stuore vmag och aere,
Farer vell, farer vell, mit[2]) hierthe grusch lille,
Och haffuer thach, att i ville med mig spille.

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Hic canitur: Ich stund an ein morgen". Dette er dog igen udslettet.
[2]) Der staar: viit.

Imperator.

Nu, hierthe lille, drager thill eders moder hiem,
Och verer ey for sein at komme igien.

Der effter dantzer imperat: den anden gang, den stund hun ganger bort, och i det hand dantzer, raaber hand, sigendis:

At dantze och quæde holder nu op!
Ieg haffuer saa vnt offuer all min krop.
O ve, o ve, huad ieg nu finder
Vdj mit hierthe och i mine kinder!
Ieg er saa siug, ieg er saa illdt
I løffuer, j lunge, i terme och milt,
Vden ieg fangir bedre, ieg leffuer ei lenge,
Gach bort dreng och red min senng!
Iaa, for sand, mit hierthe brøster,
Slet ingen thing ieg effter løster.

Morio.

Kiere keiser, du sig ey saa,
Her er en suinlort, bid du der paa!
Dit maathe end strax fra hierthit gaa,
Om ieg min kaanst mon ret forstaa.

Imperat: morioni.

Mig lyster huercken at æde eller driche,
Ieg haffuer min død, dit gliper icke,
Iaa, det vill allt vere i sted,
Budit er vist, ieg fuld vell vid.

Imperator ad Claus Schøt.

Hør, Claus Schøtt, du ver ej seen,
Du sendt bud effter høstrue min,

At hun kommer hid att thalle med mig,
  Førind ieg døer, det beder ieg dig.

Claus Schøt.

Ieg vill nu strax gaa der hen
  Och bede eders høstru komme igien.

Claus Schøt vxori imperatoris.

Kiere frue, min herre lod eder beede,
  At i ville strax vere hanom thill rede.

Filia Mund:

Ret nu vill ieg med dig gaa bort,
  Strax, strax, thill din herre fort.

Imperator famulo 4., Trani:

Hør, Thranio, drag mig aff min schuo
  Och løsß om mig min andre kleder der tho,
Thi min siugdom threnger mig thill sengen at gaa,
  Aff hui[l]cken ieg throer mig neppelig at schall op staa.

Tranio.

Kiere her keiser, ieg er thill rede
  At giøre, huad i mig bede.

Interea, dum ita petit lectum, reuertitur filia Mundi, cui dixit.

Kom hid thill mig, min kiere høstru,
  Dit er vell, du kom hiem nu.
Ieg haffuer fangit en hoffuidt verch,
  Ieg reddis, dit vorder en siuge saa sterch,
Haffde du lenge verid buorthe fra mig,
  Daa haffde du vißelig fundit mig i lig.

Cui **Filia Mun:**

Est du nu siug, som du siger mig,
  Vallan[1]), daa haffuer ieg noch aff dig;
Kand du ey leffue och vere min mand,
  Ieg thager en anden, huor ieg kand;
Ieg leffuer med denn[2]), som leffue will,
  Vill du ey leffue, daa slaa sig lycke thill;
Du haffuer din død, du leg dig ned,
  Dit godtz, du haffuer, thør ieg vel vid.
Ey bedre ieg dig huosualle kand,
  Thi du est strax en døder mand,
Derfor vill ieg thill min modér hiemgaa
  Och see, huor ieg en anden mand kand faa.

Iam abit filia Mund:, commitantib: puellis. Interea ad illam abeuntem in lecto iacens **Imperator** clamat.

Aa, a, huor du huosualler mig!
  Dj suard haffde ieg icke vendt aff dig,
Ieg vinther, ieg er besuegen slet,
  Dit var alt andit, du haffde mig iet.

Morio[3]) ad spect:

Her schulle du, Iens Plebs, thencke paa,
  Och du, Per Omnes, lige saa,

[1]) Der staar maaske snarere: Vallen.
[2]) Eller: dem. Der staar snarest: deme.
[3]) Dette Ord er af en anden Haand overstreget, og i Stedet er der skrevet: Intercolutor [ɔ: Interlocutor], hvilket aabenbart er rigtigere. — Ved Siden af Overskriften har Peder Thøgersen skrevet: „Ich stund an ein morgenn“, hvilket dog igen er udslettet.

Du, som icke vill gud høre,
  Mens aff hans ord fastelaffuens spil giøre,
Och du, som acter miere din kram, hummel stall och thiere
  En din egen sallighed och gudtz ære,
Och du, som kalder studenther och prester Per Caudj,
  Ieg raader dig paa min loffue: hoc audi;
Och du, som schatter icke en prest mère end en koo,
  Lam, grijs, gaas, hund eller soo,
Och du, ßom for suerer dig thill hellffuedis plage
  For en liden forthieniste och schiden baade:
Tench dig om, ieg raader dig, thènch dig om,
  Men du haffuer thid, stund och rom,
At du lader ickee(!) verden eller hindis lyst dig bedr[a]ge
  Thill gud at forlade och hans thienir at foriage,
Ey heller hanom at schade eller bagthalle,
  Ellers dit bliffuer dig surt at kiøbe i hellffuedis qualle.
Huad vill du dig paa verden forlade,
  Effter dj hun kand dig mère schade en bade?
Forlad dig der for paa den leffuende gud,
  Som kand dig hiellpe inde och vd.

Iam **Famulus 3tius** ad imper:, gemitus varios fundentem.

O, naadig herre, giffuer ether thill fred,
  I fanger vell bedre aff dene kranchhed,
Verden haffuer eder io loffuit och sagt,
  At døden schulle ey faa offuer eder mact.
Kalder paa verden, hun giffuer eder raad,
  Saa bliffuer [i] bade karsch och kaad,
Hun haffuer eder vell hiolpèt her thill,
  Hun eder ey nu forlade vill.

Imperator invocat **Mundum.**

O, verden, verden, hør nu mig,
Thi ieg haffuer throligen thient dig:
Ieg haffuer nu fangit siugdom saa,
At ieg kand huerchen staa eller gaa.
Ieg vill dig bede, du raad mig buod
Aff denne siugdom, mig staar emod.

Cui **Mundus.**

Min kiere ven, ieg suarer dig saa,
At ieg dig icke hiellpe maa.
For din thieniste gaff ieg dig løn,
Som dig skal komme[1]) stuort(?)[2]) thill røn:
Ieg thog dig inden min høye[3]) borig
Och gaff dig guodtz thill synd och sorg,
End miere en hundrit thusin pund,
Dit schall dig drage thill helffuedis grund.
Ey anden løn giffuer ieg dig
For all den thieniste, du giorde mig.

Imperator, respondens.

O, verden, verden, forlader du mig slet?
Fast bedre daa haffuer du mig iet;
Gud naade mig arme, fattige mand,
Thi her er ingen, mig hielpe kand.

---

[1]) I Stedet for: skal har der først været skrevet: kand, og det følgende Ord er skrevet: kommeme.
[2]) Læsningen er usikker; der har ogsaa været rettet i dette Ord.
[3]) Der staar: høyre.

Imperator ad militem 4.

Hør, rider guod, min kiere frende,
 Mit liff er schøt nu kommen thill ende,
Kalt thill mig mine frender ind,
 At dj mig hielpe paa ditte sind.

Cui **Miles** 4.

Eders frender eder ey hiellpe kand,
 Ey nogin i verden, quinde eller mand,
Thi schiffter eders guodtz iblant eders frender,
 Fordi eders liff er snarlig ender.
Herre, ieg haffuer eder saa lenge thient
 Och mange for eder røffuit och schiendt,
Bethencker mig nogit for min vmag,
 Som ieg haffde for eder nat och dag!

Imperator.

Tag och stiell, men du vill!
 Ieg schøtter ey, huor dit gaar thill.

Interlocutor.

Her seer i, at verden er suigelig,
 Och hindis løffte er forfengelig,
Thi hun loffuer sin thiener baade at bide och brend,
 Dog mone hun falschelig denom schiende,
Thi naar di hinde om hielp raaber and,
 Daa suarer hun, at hun ey hielpe kand.
Lader verden eder derfor icke bedrage,
 At gud schall eder icke i hellffuede plage[1]).

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen skrevet: „Canitur: Christe, qvidqvid ferendum“. Dette er dog igen overstreget.

Actus 2. Scen: 5.

Imperator. Doctor. Crisallus. Interlo:

Imperator mittit servum 4tum ad omnes, quærens medelam his verbis [1]):

Er d[e]r nogen, quinde eller mand,
  Vdj mit rige der læge kand,
At ieg maatte fange nogit buod
  Aff dene siugdom, mig staar imod,
Guld och sølff vill ieg hanom giffue
  Och aere hanom, men ieg maa leffue.

Servus 4tus ad omnes ordines hominum.

Er her nogen, quinde eller mand,
  Vdj min herris rige och land,
Som er forfaren i schrifft och bog,
  Vdj forstand och lægdom klog,
At hand min herre kand hielpe och thrøst
  Vdj hans store siugdom och brøst,
Guld och sølff vill hand dem giffue
  Och aere denom, men hand maa leffue.

Iam procedit **Doctor.**

Ieg er en doctor møgit forfaren och vijs
  Och haffuer studierit thill Køllen och Parijs,
Alle brech och siugdom, nogen sted er thill,
  Ieg denom hiellpe och lege vill,

---

[1]) Som Overskrift over den følgende Replik har der først været skrevet: „Tranio“, men dette Ord er igen overstreget.

Huad det induorthis och vduorthis mon vere,
  Dit er ieg obenbarlig bekiendt here.

Servus 4. ad doctorem.

Hør, doctor Frunteius, høylerde mand,
  Vit berømp[t] offuer iødsche land,
Min herre thør eders thieniste ved,
  Thi hans hug er fallden ned,
Føllger mig did och vere strax rede,
  Dit er hans villie, som ieg nu bede.

Doctor.

Er din herre siug, som ieg kand høre,
  Ieg vill hanom sund och hellbrede giøre,
Om hand vill giffue mig aff sin gaffue
  Guld, sølff, men ieg vill haffue.

Morio.

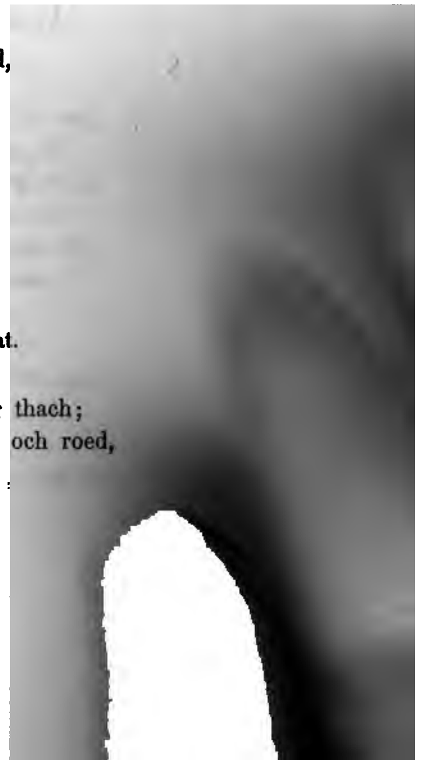
Hand schall vell driffue hans rump i leed,
  At røffuen schall grinde der ved.

Doctor servo 4.

Tag dene bog och ber dit glas,
  Ieg schall vell giøre hanom thil pas,
Kom nu strax, vj ville der an,
  Gach vell viselig, min leffue compan.

Doctor, ingressus domum impera:, dicat.

Lad mig komme med hanom i ßnach,
  Ieg vill hanom hielpe, hand schall mig thach;
Naar ieg forstaar hans siugdom[s] aarsag och roed,
  Dis snarer kand ieg rade hanom bod.

Imperator ad domæsticos(!).

Er legen kommin, lad hanom komm her ind,
At forstaae min siugdoms art och sind.

Tranio.

Her er den kloge doctor och forstandig mand,
Som vj haffuer opsøgt i eders land.

Imperator.

Och, och, lad hanom komme her ind,
Thi hand henger mig hart i hierthe och sind.

Imperator ad doctorem.

Vell kommen, her doctor klog och viß,
For andre klercher bær i stuor prijs;
Kand i mig hiellpe, i giør eders beste,
Ieg giffuer eder guld, sølff och schiønne feste.

Doctor.

Ieg er her nu med legdom thill ræde,
At giøre och lade, huad i mig bede,
I er fuld siug, det kand ieg see,
Ieg raader eder buod, om det kand sche,
Aff eders vand schall i mig faa
I dette glasß, schall i forstaa.

Imperator.

Ieg vill det giøre, faa hid det glasß,
At der ieg kand[1]), at ieg maa vorde thill pas.

---

[1]) Et Ord synes at være glemt.

Tag nu glaset och see dig om,
 Huad mig kand due din lægdom.

Doctor.

Dithe vand er baade gull och grøn
 Och haffuer der thill en forgifftig døn;
Eya, huad i lider gandsche ielde,
 Ieg er komin møgit forsille.
Aff stor drych och fradtzeri, paa min aere,
 Mon all eders siugdom och schrøbelighed vere,
Saa kand mand thit forkaste sit liff
 Med en liden glæde, vden suerd och kniff.
Ieg frycter, eders siugdom vill ey fly
 For min legdom gammill eller ny:
I haffuer gandsche farlig sting
 Neden eders naffle trint om kring,
Ieg vill min smørellse slet inthit sparre,
 Schall i leffue, det er stor fare.

Imperator.

O vee, her doctor, i sige icke saa!
 Schall ieg alt nu thill døden gaa,
Huor bliffuer daa min møgle glæde,
 Min gylldenstycke och schiønne klede,
Mit sølff och guld och guode dage,
 Ieg haffuer samlit med stuor vmage?
Skal det mig nu slet inthit due,
 Daa hiellp mig S. Søffren och vor frue!
See beder thill och din lægdom prøffue,
 Thi ellers lader ieg mig icke nøye.

Doctor.

Iaa, ia, ieg vill en[1]) bliffue her huosß
    Och blende thill haabe en kaabermuoss[2])
Aff pittir olie och gamill smør.

Morio.

    Iaa, sodit vdj vin aff kloster mør.

Doctor.

Der schall och stødis puder vdj.

Morio.

    Som hunde thaber paa vey och sti.

Doctor.

Dit schall styrcke din hierthe røder,
    Saa du igien schall komme paa føder.

Imperator.

Blend thill hobe, lad dėt nu lide!

Morio.

    Hans bug vrier, hand vill vd at schide.

Imperator.

Blend thill haabe, ieg vorder ey huad,
    Kund ieg faa bedre, daa var ieg glad.

---

[1]) Den sidste Halvdel af n'et mangler.
[2]) Der staar snarest: kaabernuoss.

Doctor.

Tag dėt glas och drich det vd,
  Gid du icke sat, daa lig paa lud;
Hør du, drich vd altsammen,
  Skøtt ey, det er biesch eller vamel.

Imperator.

O væ, o væ, iodut for drich!
  Der aff ieg møgit verre fich;
Dricher ieg miere aff glasit dit,
  Daa brøster strax sønder hierthet mit.

Doctor.

Men det kunde dig ingen hiellp hinthe,
  Daa thør du ingen lægdom foruinthe,
Du haffuer din død, giør, huad du villt,
  Saa illde haffuer ieg min lægdom spilt.
Var alle versens mester her thillstede,
  Aristoteles, Socrates, eller huad di hede,
Med all dieris kaanst, raad och lyst,
  Di kunde dig inthit hiellpe for vist.

Imperator.

Ith schrin fuld aff guld stander her,
  Saa kiert det i mit hierthe er,
Kand du mig hiellpe och raade buod,
  Ieg giffuer dig dit med villie guod.

Doctor.

Haffde du all versens sølff och guld,
  Kiester och schrine allesamen fuld,

Dit kunde dig ey hiellpe aff nød,
  Før du vest aff, daa er du død.
Ieg raader dig, du thencker paa din siell,
  Dig kand inthit hiellpe, thi far nu vell.

Doctor ad specta:

Ieg raader eder alle her thill,
  Om i mig ellers høre vill,
At j icke thill suermeri saa offte bruger eders thung,
  At i schall icke for dricke baade leffuer och lunge,
Men holder op vdj rette thide,
  Om i vill fly sorg och quide;
Thi det er alt forsillde at lade kalde doctores thill sig,
  Naar borthe er drucken leffuer och lung, throer i mig.

Interlocutor ad specta:

Aa, herre gud, kunde den rige for sølff eller guld
  Bliffue sund och haar fuld,
Daa schulle mange i møgit acte
  Vdj stor bram och practe;
Men nu er di bege lige rige,
  I det siugdom vill icke fra denom vige,
Thi saa snart giester døden huosß den rigis plancher,
  Som huos en fathig, der paa gaaden vancker.
Det kand i see i vor keiser bold,
  Som verden kronit med spir och schiold.

Morio ad Kort Bumme.

Hør, Kort Bumme, spill strax op,
  Eller for var din krop
For mig och fru Thuttensmach,
  Som i dag bør møgen thach.

Actus 2. Scena 6.

Imperator. Lidus, servus secund: **Miles 3tius** ad anum. **Anus. Servus 3tius.**

Imperator.

O verden, huor du mig suiget haffuer
  Med din velløst och falsche gaffuer!
Du est suigfuld, ieg throedt det ey,
  Huo mig det sagde, ieg sagde ney.
Du bast mig samle sølff och guld,
  Slemme och demme och drich mig fuld,
Du bast mig altid dantze och quæde,
  Stædße at vere vdj løst och glæde,
Du sagde, ieg her schulle lenge leffue,
  Thi holt ieg mig och min suenne gieffue.
Dit var altid i min hou
  At holde min krop i act och loff,
Ieg actet at leffue her alle dage,
  Men ieg maa nu alt staa thilbage,
Nu haffuer du mig ynckelig slagit ned,
  O, haffde ieg vest thill forn det, ieg nu ved!
Huor er din thro, du haffuer sact,
  Huor ere din loffue, huor er din mact?
En falsch forræder och løgner du staar,
  Den slemmist, nogen[1]) sted findis paa iord.
Thui schamme dig, du fulle hund!
  Du haffuer mig daarit saa mange lund!
Vee mig, ieg verden nogen thid saae,
  Ieg kunde det føre alldrig forstaa.

[1]) Der staar: mogen.

O, mammon, mammon, huor mone du mig suige
Och alle denom, som acter at vere rige!
Ieg haffuer her inthit gaat bedreffuit,
Men stedtze i sønden mig øffuit.

Seruus 2^{dus} ad imperatorem.

Herre, her sider en kielling vden vor port,
Hun kand eder mælle for modsott.

Imperator.

Ver snart, ver snart, spør hinder om raad,
Kand hund mig hiellpe, dit schall hinder bade.

Seruus 2^{dus} ad anum.

Hør, kielling, guode ven,
Min herre haffuer mig thill dig send,
Hand er siug, kand i forstaa,
Men kand i hanom nogit formaa,
Med kaarß, signelser vdj nogen maade,
Dit schall eder pening noch baade.

Anus ad famulum.

Ieg vill gaa med dig hen,
Endog hand haffuer mig røffuit och schiend,
Thi mand schall icke ondt med ondt bethalle,
Men sagen i gudtz egen haand befaalle.

Anus ad imperatorem.

Gudtz fred, her keiser, vil du mig høre,
Ieg er den, dig kand helbred giøre.

Mindis du ey, du vsle daare och thræll,
  At naar ieg bad dig giøre vell
Och giffue mig noget i Iesu naffn,
  Du vist mig daa slet inthit thill gaffn,
Du mig foruiste och bad mig gaa
  Bort fra din dør och ey der staa;
Thi ville ieg nu icke hiellpe dig,
  Men du daa saa forsmaade mig,
Saa leg nu vsell i den haarde nød,
  Naar du est død, faar ieg vell brød.

Miles 4tus ad anum.

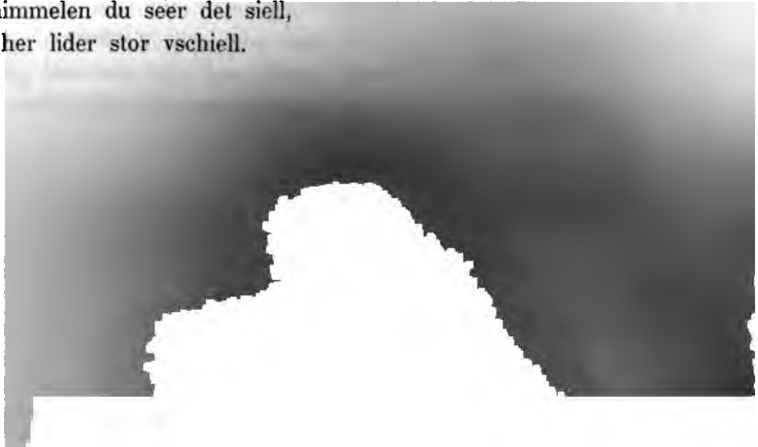
Hør, du diufflis kielling, gach fra ham,
  Du huosualer hanom, saa faa du scham,
Dit var bedre, du var brend
  End at kaste for hanom saadan schiend.
Du est en throlquinde, du gamle mer,
  Thu thrøller hanom, hand faar aldrig beer,
Gach fenden i vold, du diuffuels krop,
  Eller ieg schall slaa dig paa din thop.

Percutiendo dicit.

Gach thremind i vold, du diuffls merd,
  Eller du schall strax fare verd[1]).

Anus abiens dicit.

O vee och voch mig arme quinde,
  Huad ieg er slagen nu paa sind!
O gud, aff himmelen du seer det siell,
  Huad ieg her lider stor vschiell.

[1]) D. e.: værre.

Ieg giffuer den sag vdj din hender,
  Ieg throer vist, at ieg det foruinder.

Imperator ad seruum.

Hør du, Chrysalle, huad ieg befalle,
  Den munch ville ieg med thaale;
Løb strax der hen, ver rasch paa been,
  Bed hanom ey vere for møgit seen.

Servus tertius imperat:

Ieg vill det giøre, som i mig bede,
  At hand schall nu strax vere thill rede.

Nunc ad monachum **Servus.**

God dag, her mønich, min herre eder bede,
  At j schulle strax vere hanom thill rede
Och hiellpe hanom aff hans siuge saa stor,
  Hand vill eder giffue vell hunder faar.

Monachus.

Ney, den hellen, giør muncken ey,
  Du lister ham eij thill at gaa den vej;
Det siste ieg med hanom thallde,
  Daa loo ieg der ej aff med alle.
Hand er thyrand, du sig hanom det,
  Huad hand har mig giort, er ej forgiet,
Kommer ieg acter thill ham igien,
  Det gaar mig icke aff foruden mien.
Hand hannlit med mig den siste gang,
  Saa hand er ver at løfftis offuer stang,

Och ieg kand icke sige hanom andenn thack,
  End faa hand scham paa sin nach!
  Der med maa du dig bort pach.

Servus imperatori.

Naadig herre, hand sagde eder nej,
  Hand thorde ey komme paa denne vej,
Hand ynschit eder scham paa eders nach,
  Hand sagde, hand vist eder slet ingen anden thach,
  Der med bad hand mig bort pach.

Imperator.

Ach, sig, ieg vill giffue hanom sølff och guld
  Och vere hanom stedtze thro och huld.

Seruus monacho.

Broder, nu komer ieg acter thill eder igien,
  Hand sagde, hand vill fpruden mien
Giffue eder baade sølff och guld
  Och vere eder siden thro och huld.

Monachus.

Iaa, daa løb din kaas och sig hanom saa,
  At ieg vill strax efftėr dig gaa.

Servus monacho.

O ney, o nei, ieg gaar ey den vej,
  Dit siger ieg dig, om du gaar [ey] med mig.

Monachus.

Nu, ieg maa der hen,
  Hand thør end bliffue min bedre ven.

Actus 3. Scena 1.

Monachus. Imperator. Morio. Mors.

Monachus, ingressus ad imperatorem, sic fatur.

Gudtz fred, edelle herre och guode ven,
I haffuir mig bud med drengen send,
Ieg schulle eder thrøst och huosuallelße bere,
Hand sagde eder gansche siug at vere.

Imperator.

Mig hiellper huercken leg eller lerd,
Munch eller prest j denne ferd,
Dit siger min samvictighedtz schiell,
Ieg er fordømp[t] thill liff och siell.

Monachus.

Ach nej, her keiser, i sige ey saa,
I schulle viselig bedre faa,
Ieg raader eder fost och fremerste med alle,
At i schall ey i mishaab falde.
Aldrig haffuer i giørt saa møgit ondt,
Alle eders dage, siden i kom aff font,
Med gierning enthen mod quinde eller mand,
At ieg io der aff løsße kand;
Saa stor et afflad mone vj haffue
Vdj vor kloster aff den romersche paffue.
Vill du mig ey thro, daa hør nu thill,
Pauens egen breff ieg læse vill.

Vij Sextus (!) quartus, paffue thill Rom, kiendis och giør vitterlig for alle, att vj fuld møndig och mectige giør abeden, Rattis Pillischer, och alle munche vdj Vester Vigs kloster, at giøre, lade och handle med alle synder, lige som vj siellff personlig thillstede vare, och at thill sige och thill schriffue denom[1]) alle dieris synder, som di nogen thid haffuer bedreffuit, med auladtz breff, for guld, ßølff, pening, agger och eng, grøn schuoff och march, som dj schulle giffue thill klosters opbygning och munckernis och nundernis ophold. Huilcke munch och nonder schall med dieris mæser, sang, vaagen, fasten och bønne hiellpe och befrj saadanne synder fra schierdsilld och hellffuedis pinne och sette denom høyt op vdj himmirig, om dj giffuer møgit thill kloster. Men der som di giffuer ickon ringe, daa maa dj lang thid bliffue vdj schiersild och der lide for dieris ßønder, sidenn maa di och saa bliffue vdj hellffuedis forborrig och kand icke der for siden vdj himmerig komme høyt[2]) at side, men bliffue nederste ved dørren. At det saa er, thrøckir vj vor egen signet her neden for. Skreffuit aff Rom.

Imperator.

Breffuit haffuer ieg nu hørdt,
Men schall ieg icke komme thill hellffuedis port,
Daa gaff ieg dig gierne baade hette och hat fuld
Aff det beste arabische gu[l]d,
Som du kand nogen[3]) sted finde,
Enthen i bland mand eller quinde.

---

[1]) Her synes at være glemt noget, som: Afløsning af, ell. lign.
[2]) Der staar: høyet.
[3]) Der staar: mogen.

Monachus.

Ieg suer paa min thro och ære,
  Mig och alle min brødre løffuer at vere,
Om vj kand io en siell aff hellffuede thage
  Och giøre hinder fri fra pinne och plage,
Och vill hinder for synden och sorg staa,
  Om vj kand ellers guld och pening faa.

Imperator.

Er det sandt, du siger for mig,
  Och vill min sønder thage paa dig,
En gylden och thusin daller der thill
  Ieg eders kloster giffue vill.

Monachus.

Ieg siger dig sant och ville eij liffue,
  Thro min ord och lad dig noffue:
Før schall himmell och iord forgaa
  Och alting, i ere, stor och smaa,
Førind paffuens ord schall ey gaa fort,
  Som er storch offuer hellffuedis port.

Imperator.

Tag denne pose, hunn er offuen fuld
  Aff gammil daller och got røt guld,
Ber den thill kloster och haffue stor tach,
  Ieg forlader mig viselig paa din snach.

Monachus.

Haff thach, du ædelle mand, for din schench och gaffue,
  Ieg ville nu hiem thill kloster draffue.

Morio.

Tach icke for thillig, ieg siger dig sandt,
Der thør end vere ßøm och glasß iblandt.

Morio.

Ieg holder denne keiser for en giech,
Effterdj en huer maa bære sin egen sech
Och icke sig paa andre forlade,
Thi dett kand hanom slet inthit bade.

Monachus ad spectatores.

Er her fleire, klosters aulad haffuer behoff
Och ville giffue guld, grøn march och schuoff,
Daa kommer thill kloster, der er ieg thillrede,
Anderstedtz thør i ey effter mig læde[1]).

Actus 3. Scena 2.

Mors. Imperat: Servus 3. Monachus. Interlocutor[2]).
Serui omnes vna voce clamant.

Mors ad imperatorem procedit, dicens.

Hør, du guode mand, ieg thaller thill dig,
Du schalt nu døø ret hastellig,

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Christe, qvidqvid ferendum, vel: Her taaler munchen, at hand [d. e. Kejseren] ager hanom hiem til klosteret igen med gigerne [? Læsningen af det sidste Ord er tvivlsom].“
[2]) Der har først været skrevet: Morio.

Du varst end from en liden stund,
Nu schall dit hierthe senckis j grund.
Du maatt dig verge alt det du kandt.
Du schall mig sette et viße pandt.

Imperator ad Mortem percutiendo ipsum dicit.

Ney, du død, du slemme gast,
At døe haffuer ieg endnu ingen hast;
Hør, minne suene, tager døden fra mig nu bort,
At hand maa fare thill vor naaboes port,
Thi ieg haffuer icke stunder end nu ad (!) døe
Eller fare aff denne verdsens øe.

Servi omnes et **Milites** simul apprehendentes Mortem ac dicentes.

Du slemme gast och compan,
Tør du søge vor keiser and
Och sige, hand schall vandre verdsens vey?
Der thill sige vi alle sammen ney.

Mors ad servos et milites[1]).

Neij, nei, icke saa, i guode drenge,
Ieg lader mig icke threnge
Aff keiser eller kong,
Frj eller fange,
Herre eller frue,
Det siger ieg paa min loffue.
Thi saa mange, ßom erre
I verden herre,

---

[1]) Senere er tilføjet: omnes.

Maa alle døe
  Aff denne verdsens øe.
Saa maa det och eders keiser gaa,
  For huilcken ieg nu gich fraa.

Servi omnes clamant ad imper:

Och, och, vor keyser bold,
  Est du nu saa thill døden henßold?
Och, och, huad schulle vj arme knecter giøre?

Imperator.

  I maa guodtz noch med eder hen føre.

His auditis, horrende clamat **Imper:**

Hielper, hiellper, ieg ret nu døer!
  Hielper alle, baade suenne och mør!
Hinther mig snarlig muncken, min ven,
  Beder hanom vere snart at komme igien.

Servus ad monachum.

O munch, min herre nu døer
  Och farrer bort aff denne øy,
Skrifftemaal hand aff eder begiere,
  Der efftèr hand nu saare lider.

Monachus.

Hand haffuer io altid verit en vgudelig mand,
  Derfor ieg hanom ey affløße kand;

Vden hand ßin sag anderledis bethencker,
  Daa er hand bunden med hellffuedis lencher.
Nu, nu, ieg maa alt følge dig
  Och høre, huad hand vill schriffte for mig.

Servus monacho.

Daa giører i vell, min kiere ven,
  At i følger mig thil keißeren i gien.

Iterum revertitur **Monachus** ad imperatorem, adhortans eum ad confitendum.

Hør, keiser, bereder eder der thill,
  Om i for mig nu schriffte vill,
Ieg kand det paa eders facter forstaa,
  At i ey lenger leffue maa.
Eders synder for mig i sige nu frem,
  At ieg maa løße eder aff dem,
Ieg vinther, ieg dem ey løße kand,
  For i haffuer verit en vgudellig mand.

Imperator peragens confessio:

Min kiere herre, ville i mig høre,
  Schrifftemaal for eder vill ieg giørre.

Confessio.

Ieg haffuer forsmaad eders gunst och naade
  Och hinder forsuorit for verdsens bade,
Kiercher och kloster haffuer ieg brendt,
  Dj fattige haffuer ieg røffuit och schiendt,
Alt det, der var ondt, monne ieg bedriffue,
  At ieg kunde rig i verden bliffue;

Ieg actet, nu først ieg leffue ville.
  Men verden haffuer besuegit mig ilde:
Hun loffuid mig i min feireste dag,
  At ieg schulle aldrig døden smage.
Ieg thencte nu først mit brøllup at giøre
  Och frølich at leffue, som ieg giorde førre,
Nu døer ieg i min feierste glæde
  Och haffuer offuer mig gudtz heffn och vrede.
Ieg er ey verd at kalde paa gud,
  Thi ieg forsmaid hans hellige bud,
Ieg haffuer i hierthit saa stor vrou,
  Ieg kand ey gud om naade bethro,
Diefflen haffuer mig forbundit saa,
  At ieg kand alldrig naade faae.
Di sønder, som ieg haffde slet forglemt,
  Dj kommir mig for foruden schiemp[t],
Dj siunis mig saa grumme och suare,
  Som store bierig kommer di mig fare.
Men er det saa, at du mig ved
  Nogen raad thill sallighed,
Sig mig dem frem och løsß mig aff,
  Før ieg bliffuer død och legis j graff,
Ellers er ieg alldiellis forthabt,
  Gud bedre mig, ieg schulle bliffue schabt.

Monachus, dans absolution:

Du thør ey spørge raad aff mig,
  Du est forthafft, det siger ieg dig.
Du est den, der lod fra mig thage
  Alt det, ieg monne i verden haffue;

Thi schall ieg saa afflosße dig,
  Som du haffuer forschylt aff mig.

Imponens illi manum dicit.

Absoluo te in omni vee,
  Dat de nemmer mot geschee,
Fenden i hellffuede thage ved dig
  For all den sorg, du giorde mig!
Din guode gierninger miere och minde,
  Som ieg kand ingen huosß dig finde,
Dem løser ieg dig nu klarlig aff
  Med kloster kiep och abedens staff.
Ieg løser dig aff fandens band,
  Och lige saa guod, som ieg dig fand,
Saadan vill ieg och lade dig fare,
  Din egen gierning maa du suare.
Dig giffuer ieg thill siellegaffue
  En døff *profundis* och klammeri i maffue.
Miserere miøst det øre,
  Ad te leuavi stod bag dørre,
Dum clamarem ville du ey høre,
  Saa pleir fandens thyffue at giøre.
I naar ieg kommer thill kloster hiem,
  Der siunger ieg for dig *requiem,*
Requiem æternum, rych *ad infernum,*
  Och der at bliffue *in æternum;*
Dit giffue dig mester Vrgatiloch,
  Som staar nu her i denne floch,
Hand acter at plucke din thrøy thill viß,
  Saa sant ßom ieg heder broder Nis.

Imperator.

Och, och, hui thrøster du mig saa,
At ieg aldrig schall naade faa
Huosß gud i himmerig,
Men bliffue euindelig
For sønder minne
I hellffuedis pinne,
Effterdj ieg kommer i huo,
At du haffuer sagt paa din loffue,
At huo som gud vill paakalle,
Hand schulle hanom icke vndfalle,
Men hiellpe hanom i hans nød
Fra denne slemme hellffuedis gløod.

Monachus.

Iaa, det er sant, som du nu sagde,
Men du dit ey paa hierthet lagde,
Thi schall du strax lide
Baade sorg och quide
I hellffuedis pinne
For gierning dinne.

Imperator.

Du thrøster mig saa,
At der som ieg kunde staa,
Daa schulle du viselig faa
Paa din nach,
Vrgathiloch thill thach,
For denne din snach.
Nu maa du dig henpack
Och thill klosterit hiemlach.

Monachus ad imperatorem moribundum.

See der, see der, nu vill hand døed (!)
  Och fare neder thill helluedis glød.

His auditis, **Monachus** ad diabolos astantes sermonem convertit, dicens.

O, gribite, gribite, rapideque ducite,
  Rychite, slebitte, Orchoque tradite,
Hoc erit ipsius postremum valete.

Nunc **Interlocutor** profert morale.

Vj haffuer et dansche sprog,
  Eder vell bekiend noch,
At huo som frycter gud
  Och holder hans bud
Och offuer giffuer dieris synd och volld,
  Som di mon bedriffue mangefold,
Och vdrenser all synd
  Aff hierthe och sind,
Her huos bliffue i haabet varactig
  Och i throen krafftig
Inthill dieris dødz ende,
  Dem vill gud sende
Sin hellig aands naade
  I øffuerflødig maade,
At dj kand stride en guod strid
  Paa dieris yderste thid
Och beholde en guod samwictighed
  Och throen och all kierlighed.

Siden, naar di aff iorden schall opuogne,
  Saa vill hand denom kronne
I all euighed
  Med vdødelighed.
Men thuert imod
  Haffuer dj vgudelig ingen fuodspuord,
Som gud ville icke frøcthe
  Och ey heller hanom dyrcke,
Men thienne verden vdj all dieris thid
  Med stor flid,
Dem ville det illde gaa
  Baade vdj vinchell och vraa,
Baade vde och inde,
  Huor mand kand denom finde;
Her huosß vdj dieris dødtz thid
  Haffuer di ingen thillfluct eller lid
Enthen[1]) thill gud eller sin engle schare,
  Men alle wegne vdj frøct och fare;
Icke heller kand denom hielpe munch eller prest,
  Icke dieris slotte eller store feste,
Iaa icke verden siell,
  Som di haffuer thient med guod schiell,
Men maa med stuor iammer och vrou
  Døe, for di haffuer ingen throe
Thill gud, som dem forløse kand
  Aff syndzens och hellffuedis baand.
Ditte lærer osß denne keiser smuct,
  Som vj schall haffue thill lerdom och thuct,

---

[1]) Der staar: Enthill.

At vj schall icke saa thiene verdenn for lyst eller bade,
At vj lide paa vor fattig siell schade.
Thi huad gaat kunde vj der aff haffue,
Om vj alle vor liffs dage
Haffde baade schrin och kiester fuld
Aff dette beste guld,
Och vj schulle bliffue huos dieffuelen hin læde
Euindelig i hellffuedis hæde.

Actus 3. Scena 3.

Diabolus 1. 2. 3. Anima imperato: Iudex. Angelus.

Prorumpit **1. Diabolus.** Lætanter dicit.

Eya, eya, stalbrøder kiere,
En steg vell feed haffuer vj herre[1]).

Apprehendunt ipsum atque deportant, atque interea **Anima** clamat.

O vee, io dut mig arme siell!
Gud giffue, ieg nogen stedtz kunde mig fiell,
At ieg ey schulle smage den bitter pine,
Som mig stander thill for sønder mine!
O vee, o vee, at ieg bleff schafft,
At ieg bleff saa ilde forthabt.

2dus Diabolus, Vrgatiloch.

Lad fare den snach, du vselle siell,
Fordj du thaaller foruden schiell,

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „I diefflens wold ieg fangen ligger" [Begyndelsen af en Sang].

Du thør ey kalde paa gudtz naade,
  For du hans hellige bud forsmaaede.
Det her er lidet aff denne pine,
  Som du schall lide for synder dinne,
Vee schall [dig] vorde, gach nu hid
  I pine och plage thill euig thid,
Ieg schall dig kiende at rutte och quæde,
  Dyre schalt du kiøbe den versens glæde,
Din mad[1]), din drych schall vere vee,
  Himmerigs glæde du alldrig schall see.

Apprehendunt animam diaboli, ad infernum trahunt. In itinere obuius fit **Angelus S.**, dicens.

I arme dieffle, huj lader i saa?
  Denne siell schall først thill domen gaa,
I haffue offuer hinde ret ingen mach[t],
  Førind gud haffuer dommen offuer hinder aff sagt.
Hun haffuer io giort gud nogen heder,
  Mig haabis, det kand en bliffue bedre,
Gudtz naade er støre end hindis vndschaff,
  Hand vill offuer hinde sige dommen aff.

Cui **Diabolus primus.**

Ottoniel, du thør slet inthit saa brasch,
  Hun schall med osß thill hellffuede thrasch,
Hun ved vell siellff, hun er fordømpt,
  Thi hun haffuer altid gud forglemt,
Men dog vill vij for gud frem gaa,
  At hun sin dom och ret schall faa.

---

[1]) Der staar: mod.

Diaboli ad iudicium venientes, dicat 2 **Diab**:

Retuis dommer, vill du mig høre,
Stor kiere haffuer ieg for dig at føre,
Hid haffuer vj ført vor rette mand,
Ieg throer, du kiender slet inthit ham,
Hand haffuer osß thient, der hand mone leffue,
Thi lader osß samen i hellffuede bliffue.

Cui **Iudex.**

Ret vijs dom ieg offuer hinder [vill] giffue,
For hun giorde illde, mend hun mon leffue,
Och inthit throede eller acted minne[1]) bud,
Hund holt sig siellffuer at vere en gud,
Thi vill det saa for hinder gaa thill,
Hindis vanthroe hinder fordømme vill.

Diabolus 3tius.

O, retuis dommer, ieg haffuer en bog,
Som ieg haffuer schreffuit med haand klog,
Der staar alle hindèrs ßønder schreffuit,
Som hun i verden haffuer bedreffui[t]:
Hun haffuer den fattig røffuit och schiendt
Och ladit dieris guodtz med vilie opbrend,
Saa møgit synd mone hun bedriffue,
At der kand ey all verden omschriffue,
Saa suare och grumme ere dj,
At dè skall alldrig were schee.
Du, gud, kand ey were hinder mild,
Hindis synd hinder senchèr thill hellffuedis illd,

[1]) Der staar: dinne.

At hun schall der i hellffuedis pine
  Lide plage och straff for sønder sine.

Index coram exercitu.

Ligeruiß som hunn mig dyrchkede thill,
  Hindis dom ret lige saa vere vjll:
Gach frem i rette, du vsell siell,
  Vist du, huor ieg giørde mod dig vell!
Huad kunde ieg bedre giøre imod dig?
  Ieg schabte dig effter siellffuer mig,
At du schulle leffue effter minne bud
  Och mig bekiende, din herre och gud;
Min engle ßende ieg thill dig,
  At dj dig schulle omvende thill mig;
Du dennom fordreff, ville denom eij lie
  Och sagde, di schulle dig icke hie.
Huis ieg dig end alle min engle sende,
  Ieg schulle dig ey fra verden vende;
Ieg ville dig haffue thill saalighed,
  Du ville icke siellffuer, som du vell veed:
Du haffuer den fattig røffuit och schiendt,
  Hellffuedis pine haffuer du forthient,
Din egen ßamvittighed dømmer dig,
  Saa du faar alldrig naade aff mig,
Thi du haffuer ingen naade beuist,
  Alle din liffs thid, enthen først eller sist.
Dit kand ey heller saa thill gaa,
  At pinen din kand ende faa,
Dine synder veyer mere en thusin pund,
  Dj siuncker dig neder thill hellffuedis grund,

Der haffuer du siellffuer din affsched:
  Far med di grume diefflle thill helffue[d] ned.
Der schall du haffue den euig pine,
  For du forsmaade budenne mine[1]).

Soli deo gloria.

Epilogus Comædiæ de Paupere et Mundo.

Thach haffue i, haffue loff och aere,
  I ville saa lenge thill stede vere
Och flittig høre och venlig see
  Baade spill och dantz, wj lod her thee.
Dit var io ingen abigant,
  Schiempt och aluor var der i blandt,
Men somme thid slog vj gècken løsß,
  Som thid schurrit och giørde et røsß,
  Somthid var vj fromme och somthid bøsß;
Thi spillet giffuer saadant art,
  Som j saa nu med sellßom fart,
  Der huer rimet ßin part.
Haffuer der for denne comædie[2]) sin fruct,
  Som i saae vell med ære och thuc[t]h:
Først lerer vj her aff att frøcte gud
  Och thienne hanom och holde hans bud,
Effterdj hand dem helbred, klede och føde mone giffue,
  Guodtz, pening, rigdom, men dj maa leffue,

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen anført Begyndelsen af en Sang: „Ieg siunger och siger aff hiertens grund, at lyken hund vender sig mange lund".
[2]) Der staar: comædiæ.

Saa mange som frøcter hanom och holder hans bud
  Och ville icke thienne nogen fremidt gud,
Som er giort enthen aff stoch eller stienn,
  Guld, søllff, kaaber eller nogit been.
Thi huo gud frøecter, hand er vijs
  Och bær huosß huer mand stor prißß;
Hand haffuer guodtz och pening noch,
  Øxen och faar vdj store floch,
Hand monne och alting vde och inde
  Vell herlig och oprictig finde;
Siden haffuer hand en guod samvictighed,
  Haabet, throen och kierlighed,
Naar hand schall døe
  Aff denne versens øe
Thill sin himmelsche gud,
  Huis hand haffuer dyrckit hans bud,
Saa som i om den fromme Dauid læse kand,
  Samme huosß gud naade fand:
Fordj hand bekienthe herren sin gud
  Med bøn och paakalldellse inde och vd,
Daa thog hand hanom fra sin faders faar
  Och sat hanom i kong Sauls gaard
Til enn mectige herre och daper mand,
  Som thienthe flictig Saul thill land och vand.
Siden saathe hand hanom paa kongelig stoėll
  Och Sauls regiment hand hanom befoel[1]),
Huilcke[t] giorde hanom mange graa haar,
  For hand haffde regieret det i 40 aar.

---

[1]) Der staar: befole.

Derfor, lige som gud giorde Dauid och Ioseph rige,
  At huer mand ved nu der aff at sige,
For dj var saa gudfrøctige och fromme,
  At ingen thing kund denom fra gud [komme],
Icke verßens lyst, leg eller sang,
  Icke guld, ßølff eller nogen prang,
Men alt, huad di i verden haffde alle stand,
  Skøtte di vid muld, asche och sand,
Thi verden med hindis lyst ber icke stor prijs,
  Men snarlig for solen som en iis
    Forsuindis
    Och kand icke findis:
Derfor raader vj en huer och en
  At verre icke seen
At thencke denom om,
  Men di haffuer rom,
At lære her aff
  Dagligen dauff,
Icke for verdens lyst eller baade
  At ville lide nogen schade
Paa legom eller siell,
  Om di ville denom siellffuer vel.
Thi verden snart forgaar
  Och icke lang thid staar,
Mens guds naade bliffuer euindelig,
  Och hans mischunhed euiglig
Huos denom, ßom hanom frøcter
  Och dieris næste dyrcker
Och lader denom nøye
  Med huad gud vill thenom thillføye.

Lader oß derfor sette thill gud all vor lid,
  Vor haab, thro och all thillid,
Saa vill hand osß hiellpe saa,
  At vj hanom vell thacke maa,
Saa ville hand giøre imod osß vell,
  Saa at hand bør at thackis med schiell.
Men lader vj osß aff verden forføre
  Och vill vor herre och gud icke høre,
Men foracter hans lære och prester,
  Som sendis osß thill gaffn och beste,
Och steller och røffuer fra vor neste,
  Daa vill hand osß suerlig[1]) gieste;
Thi verden smigrer vell for osß en stackit thid
  Och siunnis osß at vere blid
Och giffuer osß alle onde roed,
  Saa offte vj stander paa vor fod,
At vj schall alle røffue och stielle fraa
  Guld och sølff, huad dj formaa,
Och ingen thid thill kiercken gaa,
  Men altid slide och slaa
  Di fathig j huer vinchell och vraa,
Vj och icke schall thencke paa gud
  Eller høre nogen thid hans bud,
Men denom foracte
  Och inthit bethracte,
Om vj ville thienne verden med thro
  Och haffue baade huoser och schuoff.

---

[1]) Krøllen over u'et mangler, saa at Bogstavet egentlig er et n.

Men naar siugdom osß threnger,
 I huor wj osß vender,
Saa ville vj gierne haff[ue] rom
 Thill gud at vende osß om,
Daa søger vj om hiellp och naade
 Och gierne ville vere karsch och kaade
Baade huosß kielling och munche,
 Huosß prester och hin quacsalue struncke
Och loffue denom guld noch,
 Øxen och faar vdj store floch,
Om di kand giøre osß sund
 Och fri osß fra hellffuedis grund,
At vj schall ey vor vgudelighed bethalle
 Vdj euig qualle.
Men der ingen osß hielpe kand,
 Enthen quinde eller mand,
Daa faa vj och saa stuor vrou
 Vdj hierthe och huoff,
At vj ved ey huort
 Vj maa fare bort.
Saadant kommer osß alt paa,
 For vj ville icke effter gudtz bud gaa,
Icke heller høre hans engles røst,
 Som osß sendis thill thrøst,
Saa maa vj vandre hen i stor nød
 Thill hellffuedis glød,
Huor vj maa bliffue med dieffle hin læde,
 Vden all fryd och glæde.
Thi gud kand icke andit end dømme retferdelig
 Och giffue huer ret och thilbørlig,

Somme fryd och glæde,
Som big, suauel och thære.
Dit kand i paa vor keiser see,
Huad hand fich for straff och vee,
Hand for synder sine
Faar i hellffuedis pinne.
Ville vi och icke vdi lige maade
For verdens lyst och baade
Lide paa vor siell schade,
Saa schall vj hinder forlade
Och paa Iesum Christ
Sette all vor haab foruist;
Hand er den rette mand,
Som osß hiellpe kand
Och giøre osß alle sammen rige
Vdi himerigs rige.
Det giffue osß gud fader alle sammen!
Ther thill sige vi alle: amen![1])

Floriger vel **Maigrauius** hæc recitat post epilogum et choreas ductas, vt melius ad suos ordines redire possint.

Vell giort bør vist ære och løn
Baade blant quinde och mand,
Vdj huert rige och land,

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Hic fidibus [luditur], dum egrediuntur saltatores. Postea Floriger procedit“.

Men vtacknem[l]ighed er en slem vrt och krud
Iblant vnge och gammel,
Huor di kommer sammell.
Paa det vj schall ey findis vthachnemelig
Imod eders fromhed,
Dydighed och velbyrdighed,
Saa haffuer ieg eder, edell och vedell, alle thilhobe,
Som nu haffuer seet och hørt,
Huad i dag bleff om rørt,
Paa det alle[r]venligste for min person bethackkit
At i nu paa dette sinde
Lode eder befinde
Thil vor spill at aere och osß ligesaa,
Och høre, huore alting ville gaa,
Och huad ende det ville faa.
I guode prester, ypper och lære,
Bør och thach och aere,
Huo ßom helst i monne vere,
For eders stuore flid och vmag,
At i villė thøffue och see,
Huad for leg vi lod betee.
Dite at forschyllde rede vj ere,
Baade fern och nere,
Baade his och herre.
Vor schuolmester, hørere och medbrødre alle
Bør at haffue stor thach
For dieris lystig leg och snach,
Och fordj[1]) i dag haffuer giørt dieris beste,
Daa ville ieg dem bede,
At di mig denne bøn vede:

[1]) D. e.: for de.

I afften i schuollen at vere min giest
Paa en ringe sallatt
Och icke at bliffue forlat,
Huor ieg vill, at dj schall giøre dem lystig och glad
Paa en eller 2 stundtz thid,
Med lyst, glede och fryd.
Her hoß, i gaat folch, som i dag vor leg haffuer seet,
Huer vdj sin sted
Staar i gudtz fred[1])!

Soli deo gloria ab æuo in ævum.

---

[1]) Herefter har Peder Thøgersen bemærket: „Dum sese personæ ad ordinem priorem redeunt(!), canitur: Gloria sit tibj mediatorj". Ved en Uagtsomhed er, som man ser, Konstruktionerne af reddere se og redire sammenblandede.

1888.